

ZADRUGA.

Glasiilo »Zadružne Zveze v Celju«.

Uredništvo in upravništvo je v Schillerjevi cesti št. 3, I. nadstropje v Celju. — Dopise blagovovolite frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Naročnina se naj pošilja »Zadružni Zvezi v Celju«. — Ponatisi iz »Zadruge«, so dovoljeni le tedaj, ako se navede vir.

Izhaja enkrat v mesecu. Zadruga, ki so član Zadružne Zveze v Celju, dobivajo list v dveh izvodih brezplačno. Zadrugniki v Zvezi učlanjenih zadrug, društva in korporacije dobijo list za letno naročnino 2 kroni. Za vse druge naročnike stane list na leto 3 krona.

Cena inseratom je naslednja: za 1kratno priobčenje ena cela stran 24 K., pol strani 16 K., četrt strani 10 K., osminka strani 6 K. — Za večkratno inseriranje primeren popust po dogovoru. Za 12kratno inseriranje popust 50 odstotkov.

Knjigovodstveni tečaj

za voditelje kmečkih hranilnic in posojilnic in vseh drugih zadrug se priredi v dneh 27., 28. in 29. decembra t. l. (petek, sobota in nedelja po Božiču) v Celju v uradnih prostorih Zadružne Zveze. Ta kurz je namenjen v prvi vrsti voditeljem in funkcionarjem naših najmlajših novih zadrug, zlasti Raiffeisenovk, ki so bile ustanovljene v poslednjem času, zlasti za one, ki so začele poslovati v letih 1906 in 1907 in prav posebno še za one, ki bodo s sklepom leta 1907 polagale račun prvič, to je za prvo upravno dobo.

Znano je, da so zadruga podvržene po obstoječih zakonih javnemu polaganju računov. Za ta računski zaključek pa je po zakonu predpisana tudi gotova oblika in priprave za istega, sklepanje knjig, naprava inventur itd. itd. ni baš tako enostavna, zlasti ne za one, ki pri sklepanju takih računov še niso sodelovali ali vsaj še niso imeli prilike videti, kako se priprave in zaključek vrši.

Neobhodno potrebno je torej, da se tega knjigovodstvenega kurza udeležijo vsi oni marljivi sotrudniki in delavci pri naših novih zadrugah, katerim je mar, da se nauče vseh panog delovanja in ki hočejo postati dobri voditelji, knjigovodje ali tajniki kmečkih posojilnic (Raiffeisenovk) in katerim so ta dela več ali manj neznana. Pa tudi vsi drugi zadrugarji se bodo lahko naučili mnogo važnega, potrebnega in koristnega ali pa za to in ono stvar vprašali.

Vabimo torej cenjene članice, da nam nemudoma najkasneje pa do 15. decembra t. l. naznanijo, če, koliko in katere svoje zaupnike bodo odposlale k temu kurzu, da se vemo ravnati ter da zamoremo za uspešno ureditev in razdelitev kurza gledé časa, prostorov itd. vse potrebno ukreniti? S prijavo vred naj se nam sporočajo tudi eventualna druga vprašanja ter morebitne želje gledé preskrbljenja, stanovanja itd. itd.

Kurz za knjigovodstvo bode vodil naš ravnatelj g. Franjo Jošt, ki bodo udeležence poučeval na podlagi svojih mnogoletnih praktičnih izkušenj ter naslanjajoč se na knjigovodstvo ter vzorce za knjige in tiskovine za knjigo- in računovodstvo ter za bilanciranje po sedaj splošno veljavnem načinu, ki se je za naše razmere kot najbolj praktičen obnesel in kakor se istega poslužuje skoro izključno vesoljno naše precejšnje število včlanjenih zadrug.

Samo ob sebi se razume, da dobijo vsi udeleženci kurza vse potrebne tiskovine na razpolaganje brezplačno, kakor je tudi pouk v kurzu popolnoma brezplačen.

V slučaju, da bi se kazala potreba, se bode kurz lahko nadaljeval tudi 30. in 31. decembra, o čemur se bode sklepalo med obdržavanjem kurza sporazumno z vsemi vdeleženci. Če bode potreba in bode vdeležencem kazalo in ugajalo, se napravi tudi skupni izlet in poset v kako bližnjo Raiffeisenovko, ki deluje že nekaj časa z najlepšimi vspehi, v svrhu, da si kurzisti ogledajo obseg in delovanje odlične večje in starejše kmečke hranilnice in posojilnice.

Na vsak način je potrebno, da se udeležijo tega knjigovodstvenega kurza tudi vsi naši zunanji revizorji, katerih prijav istotako pričakujemo.

Vsa nadaljna pojasnila daje radevolje ravnateljstvo Zadružne Zveze v Celju.

Pričakujemo torej cenjenih prijav v najkrajšem času in sigurno računamo na to, da odpošlje vsaka Raiffeisenovka h kurzu najmanj enega vdeleženca tembolj, ker bode mogoče pri tej priliki razpravljati razna druga aktualna, na naše kmečko zadrugništvo se nanašajoča vprašanja.

Zadružna Zveza v Celju.

Letni računski zaključki.

(Nadaljevanje.)

Ako bi bila posojilnica prisiljena kupiti kako zemljišče v pokritje lastne terjatve, zabeležiti mora vse, kar za to zemljišče izda, v knjigi izdatkov v rubriki, ki jo je nasloviti »zemljišča«, nasprotno pa, ko bi to zemljišče zopet prodala, dotično skupilo v knjigi prejemkov v rubriki, katera dobi naslov »zemljišča«. Kako je potem postopati glede terjatve, za katero je bilo dotično zemljišče zastavljeno, ako se zemljišče proda, je precej enostavno. En izgled naj to pojasni. Posojilnica je kupila zemljišče, katero ji je bilo zastavljeno za posojilo 500 K, za znesek 700 K. Davki in razni drugi troški znašajo 150 K., na obrestih je bil pa dolžnik zaostal z zneskom 70 K in delni znesek kapitala za 480 K, ostanek kapitala za 20 K smatra neizterljivim, če dolžnik ali morebitni poroki nimajo premoženja, ter ga odpiše, t. j. vpiše v račun izgube in dobička med izgubo, v bilanco pa postavi zanj zmanjšan iznos posojil med. aktiva. Sicer pa ostane dolžnik ali porok za ta iznos obtežen.

Kmalu potem posojilnica proda posestvo za 750 K.

Vknjižbe so te le: »Vadij« v rubriki »zemljišča« v knjigi izdatkov (n. pr. 70 K), izplačani davki in stroški 150 K istotam, pri vzdigu vadija v knjigi prejemkov isti znesek v isti rubriki, dalje pa ostanek skupila 480 K v knjigi izdatkov v isti rubriki, v knjigi prejemkov pa 70 K kot posojilne obresti in 480 K kot vračilo na posojilo, skupilo 750 K za zopet prodano zemljišče v knjigi prejemkov v rubriki »zemljišča».

Če ima posojilnica rezervo v prometu, t. j. če ni kot hranilna vloga naložena, in sicer ločena od imetja, izračunajo se lahko tudi od nje za računsko leto narasle obresti, kar pa ni neobhodno potrebno in česar tudi ne delajo vse zadrage.

S temi pripomočki in z zapisnikom občnega zbora, v katerem se je sklepalo o uporabi lanskega čistega dobička, (pri Raiffeisnovkah mora itak iti cel čisti dobiček v rezervni zaklad), mogoče je takoj sestaviti računski zaključek, za katerega smo napravili obrazec vsek treh delov 1. »denarnega prometa, t. j. prepisa blagajniškega dnevnika, katerega vsebina je razvrščena v knjigah prejemkov in izdatkov po posameznih kontih, 2. »račun izgube in dobička« in 3. bilance. — O izpolnitvi tega obrazca hočemo takoj potrebno povedati.

Obrazcu dodali smo tudi še kratko poročilo o poslovanju, obrestovanju itd. in omenjamo glede istega ponovno, da že sedanji združni zakon v § 22. odločno zahteva, da se v računskem

zaključku naznani število udov, ki jih je zadruga imela ob času sklenjene bilance, potem število združnikov, kolikor jih je v teku bilančnega leta pristopilo in odstopilo, kakor tudi število opravičnih deležev, kolikor jih je bilo ob sklepu bilance in kolikor se jih je v teku bilančnega leta vnovič vplačalo, odpovedalo ali izplačalo.

Tu zahteva združni zakon tudi, da načelstvo objavi vsaj v prvih šestih mesecih vsakega opravičnega leta »računski sklep opravičnega leta z bilanco vred«.

Napačno bi bilo torej mnenje, da zadostuje, ako se objavi bilanca, ker je objaviti računski sklep, kateri pa obsežaj poleg bilance tudi denarni promet in tudi račun izgube in dobička.

Naglašati nam je tu z vso odločnostjo, da morata oba ta računa izkazati do pičice enak čisti dobiček.

V tem oziru moramo pripoznati, da so naše posojilnice dosedaj vseskozi isti dobiček izkazale v računu izgube in dobička in v bilanci, in ne dvomimo, da se bodo tudi v bodoče držale tega edino pravega načela.

Po tem uvodu podajamo s tem naše obrazce*, ter omenjamo le še, da si bode lahko vsaka posojilnica zase poročilo primerno pristrojila, in da bodo posojilnice na koncu dodani »pregled« sprejemale v svoj zaključek najprej še le z drugim letom, ter ga skrajšale ali pa raztegnile tudi na druge podatke, kakor se jim boče to pač najumestneje zdelo z ozirom na njih posebne razmere. Nekatere posojilnice dodavajo svojemu zaključku tudi še izkaz, koliko je vsaka posamezna hranilna knjižica vredna koncem leta z obrestmi vred, kar je gotovo zelo umestno. Druge pa zopet pristavijo na računskem zaključku vabilo k občnemu zboru z dnevnim redom vred.

Da je »denarni promet« le prepis knjig, smo že omenili, o njegovi sestavi nam torej ni potrebno dalje govoriti, omenimo le, da smo postavke v istem med prejemki in med izdatki po vrsti iz knjig prejemkov in izdatkov (razdelnikov) vpisali, le »razne stroške« iz knjige izdatkov smo še posebej sprecificirali. Opozarjamo tudi, da izraz »knjiga stroškov« za razdelnik izdatkov, kakor je še ponekod v navadi, ni primeren, ker tega kar sem izdal, še nisem potrošil. V istem smislu je imenovati posebno tudi »knjigo dohodkov« »knjigo prejemkov« oz. razdelnik prejemkov.

Ako seštejemo vse prejemke, dobimo vsoto letnih prejemkov ter prištejvi še blagajnični preostanek preteklega leta (iz prometa oziroma bilance) vsoto vseh prejemkov. Na drugi strani

* Taki obrazci (vse 4 strani) se dobivajo po 10 h komad v društveni Zvezni tiskarni v Celju.

dobimo vsoto vseh izdatkov in primerjaje le to z ono vseh prejemkov blagajnični preostanek koncem tekočega leta, ki se mora seveda tudi strinjati z denarnim listkom zadnjega uradnega dne v letu, ter blagajničnem dnevniku in zneskom, ki ga iz razdelnikov dobimo upoštevaje tudi v knjigi prejemkov ne vpisani lanski blagajnični preostanek.

S tem je prvi del računa dovršen in izračunamo iz njega lahko denarni promet sešteva je vsoto vseh prejemkov z ono vseh izdatkov toda brez blagajničnega preostanka koncem tekočega leta.

Omeniti moramo še gledé blagajniškega dnevnika, oziroma knjige prejemkov in izdatkov, da je zabeležiti med «prehodne zneske» v obeh le tiste vneske, katere posojilnica prejme, oziroma izda z namenom, da jih le začasno shrani, torej zopet povrne, ali pa povrnjene dobi, n. pr. sodne stroške, katere plača svojemu zastopniku in ki jih bode prej ali slej dolžnik povrnil, zavarovalnine, ki jih plača zavarovalnici mesto dolžnika, ki jih mora pa povrniti, pristojbine za vinkulacije, zavarovalne police, za vknjižbo posojila, stroške ogleda, katere mora vse dolžnik ali prošnjik za posojilo povrniti, če jih ni že naprej založil itd., dalje zneske, ki posojilnici nemara doidejo, po pomoti, ali ne da bi vedela zakaj. N. pr. Janez Gruden prevzame posestvo Jurija Tratnik ter pošlje posojilnici 25 K na obrestih za posojilo vknjiženo na posestvu, ne da bi pojasnil zakaj. Posojilnica, ki Jurja Tratnik nima vpisanega v svojih registrih, vknjiži prejem med «prehodne zneske», kadar se pa stvar razjasni, postavi isti znesek zopet kot «prehodnega» v izdatke, obenem pa na račun «posojilnih obrestij» med prejemke. Istotako bi se lahko naslov posojilnice zamenjal in dobila bi mesto kacega družega zavoda gotovino brez vsacega, ali brez zadosti jasnega dopisa, katero ji je vknjižiti med «prehodne zneske». Ko se stvar pojasni, vpiše dotični znesek, ki ga da, komur gre, med izdatke kot «prehodni znesek». Konečno moramo še omeniti, da v knjigi izdatkov pod naslovom «posebna rezerva» zabeležijo le tiste posojilnice v posebno rezervo dane zneske, katere o njej vodijo poseben račun, ali pa dotične zneske naložé kot hranilne vloge, v katerem slučaju je potem seveda dotični na ta račun izdan znesek zabeležiti tudi med prejemke kakor vsaka druga hranilna vloga v rubriki »hranilne vloge».

Po teh pojasnilih, ki se nam niso zdela do cela nepotrebna, da bomo naprej lažje govorili, pridemo lahko do sestave računa izgube in dobička.

V to svrho moramo položiti pred se denarni promet, vse tri škontre (O, P, R), zabeležbe, ki smo si jih napravili gledé izposojil, efektov in rezerve po gornjem navodilu ter lansko bilanco, soveda če jo imamo. Če je pa ni, to je, če posojilnica dela za prvo poslovno leto računski zaključek, potem odpade vse to, kar povemo sedaj gledé številke iz lanske bilance vzeti, oziroma misliti si moramo mesto dotičnih številke ničle. Prav tako nam je vselej postopati, kadar tam kamor nas napoti to navodilo, ne najdemo nobene zabeležbe, ker n. pr. v dotični stroki ni bilo prometa, ker ni nič obresti zaostalih itd.

Med izgubo vpišemo pred vsem kot 1., 3., 4., 6. in 7. točko dotične postavke iz denarnega prometa (3., 4., 6., 10. in 11. točka izdatkov).

Gledé izdatkov za dobre namene in nagrade omeniti nam je, da smemo tu zaračunati le one zneske, ki so izdani na račun letošnjega (tekočega) dobička, tisti pa, ki jih izdamo iz lanskega dobička, tu ne pridejo v poštev, ker jih nismo letos izgubili.

Dalje nam je vpisati med izgubo kot 2. točko številko, ki jo najdemo v škontru za vloge, kot 5. ono, ki smo si jo izračunali in zabeležili (v našem slučaju 3 K 75 v), kot 10. ono, ki nam jo poda škontro posojil, kot 11. ono, ki smo jo izračunali in kot 12. ono, ki jo dobimo iz škontra za deleže (dividenda za leto 190 »).

Gledé zadnje točke je omeniti, da jo smejo le tiste posojilnice postaviti tu v račun, katere deleže obrestujejo in jim ne dajo dividend*. — O razločku smo že dali potrebna pojasnila.

Kot 8. točko vpisati nam je tisti znesek, ki ga določimo kot odpis inventara za obrabo (vsaj 5 če ne 10%), 9. točko pa dobimo v lanski bilanci med aktivni ali pa tudi v lanskem računu izgube in dobička med dobičkom; kot 13. točko izgube vpišemo točko 14 izdatkov v prometu.

Če smo pri nakupu efektov kaj obresti povrnili, vpisati nam je te tudi med izgubo (v našem slučaju 5 K 25 v), kakor tudi eventuelno izgubo na kurzu (v našem slučaju 50 v, ker smo namreč efekte kupili za 2994 K, izmed njih pa en del prodali za 997 K 50 v in imajo ostali vrednost 1996 K). Če bi pa efekti zadnjega decembra imeli kurz 100. — potem so vredni, ker jih posojilnica ima nominalno 2000 K in ker jih je za 997 K prodala, vsi skupaj 2997 K — v tem slučaju vpisati bi ji bilo razliko 3 K proti nakupni ceni v dobiček. Iz prejšnjega leta prevzete efekte smatrati je v tem oziru dne 1. januarja za bilančni kurz kupljenim, t. j. postaviti jih

* Gledé obresti deležev in dividend opozarjamo tudi na naš tozadevni članek v prvi številki «Zadruge» 1907 str. 5. Urednik.

z bilanco z ono kurzno vrednostjo, za katero so bili postavljeni v zadnjo bilanco

Če smo kako terjatev izgubili bodisi pri prodaji, bodisi da je nezavarovano neizterljiva, ker sta dolžnik in porok nezmožna plačati, vpisati nam je dotični znesek kot «odpis izgubljenih in neizterljivih terjatev» istotako kakor tudi morebitno izgubo pri prodaji kakega zemljišča med izgubo. Če bi bili n. pr. naše zemljišče prodali le za 675 K, morali bi zabeležiti 25 K kot «izgubo pri prodanem zemljišču».

Za take in enake slučaje so v našem obrazcu predali odprti.

Med dobiček vpisati nam je kot 1., 3., 4. 5. točko 3., 4., 5., 11. iz prejemkov iz denarnega prometa, 2. znesek, ki ga dobimo iz škontra posojil iz rubrike «zaostale obresti»; iz rubrik, ki smo si jih morebiti napravili na levem in na desnem robu tega obrazca. vpostavimo spodaj, kjer je za to prostor, če zneske za zaostale upravne stroške in zaostale zamudne obresti, kot 6. znesek, ki smo si ga izračunili in zabeležili, kot 7. istotako (v našem slučaju 108 K 75 v), 8. točko pa dobimo v lanski bilanci med pasivi in tudi med izgubo v lanskem računu izgube in dobička.

Če smo z efekti poslovali, vpisali bomo realizovane kupone (v našem slučaju 42 K) «pri prodaji povrnene obresti» (v našem slučaju 20 K 42 v) in viseče obresti (v našem slučaju 14 K) med dobiček, glede morebitnega dobička na kurzu smo pa že zgoraj dali potrebno pojasnilo.

Če smo pri prodaji kakega zemljišča kaj pridobili, (v našem slučaju 50 K) vpisati nam je to tudi med dobiček.

Za take in enake slučaje pustili smo prostora v našem obrazcu.

Sedaj primerjajmo vsoto med izgubo vpisanih zneskov z ono med dobiček vpisanih. Če je vsota med dobiček vpisanih zneskov višja, ko ona med izgubo vpisanih, potem imamo toliko dobička, kolikor znaša razlika, ker vsa izguba ne zadostuje, da bi nam ves dobiček uničila. In kolikor ne zadostuje, toliko zapišemo sami med izgubo, rekoč: «Če bi še toliko izgube imeli, bi pa ne bilo prav nič dobička, ker je pa ni bilo, smo torej ravno toliko dobička napravili.»

S tem pa dosežemo ravnotežje v tem računu prav tako, kakor smo dosegli v blagajniškem računu ali denarnem prometu s tem, da smo tisti znesek, ki bi ga bili morali še izdati, da bi bili blagajno popolnoma izpraznili, postavili med izdatke, ne da bi ga bili izdali. Ni nam treba naglašati, da bi imela posojilnica, pri kateri bi vsota med izgubo vpisanih zneskov ono med dobiček vpisanih presežala, izgubo, ker bi cel do-

biček ne zadoščal, da bi izgubo pokrtil.

Ali prav tako, kakor blagajniški preostanek, katerega prenašamo na nov račun (za prihodnje leto), igra tudi iz računa izgube in dobička dognan čisti dobiček svojo vlogo pri sestavi bilance, kakor bomo videli v nastopnem.

((Konec prihodnjič.))

Popravki.

V št. 11. od 1. novembra t. l. «Zadruga», so se vrinile v uvodnem članku «Letni računski zaključki» nekateri neljubi pögreški, ki motijo smisel sestavka in katere naj pazljivi čitatelji blagovolijo popraviti sledeče:

Na prvi strani v prvi koloni, 16. vrsta od zgoraj naj se čita na mestu «zredi» prav «zrcali»; na prvi strani v prvi koloni, 19. vrsta od zgoraj naj se čita namesto «v» prav «o»; na prvi strani v drugi kol., 24. vrsti od zg. odpade za besedo vpeljali vejica (,) ter se namestu iste postavi beseda «kot»; na drugi str. 246 v prvi kol., 12. vrsta od zg. na se čita namestu «J» prav «F»; na drugi str. 246 v drugi kol., 20. vrsta od zg. naj se čita namesto «iu», prav «ni»; na četrti str. 248 v prvi koloni, 13. vrsta od zg. naj se čita namesto »9997 K 50» prav «997 K 50».

Kmečke posojilnice — Raiffeisenovke.

Živimo v časih, ko se snuje nebroj zadrug, kmečkih hranilnic in posojilnic in drugih — po potrebi in brez potrebe — in ko se prepogostokrat sliši in čita ime Raiffeisen, Raiffeisenovka ali Raiffeisenska hranilnica in posojilnica.

Zaradi tega je potrebno, da ponovno vsaj na kratko seznanimo cenjene zadruga, prijatelje in čitatelje s tem imenom in z zadrugami, katerim se naveda ime po možu Raiffeisen.

F. W. Raiffeisen je bil rojen ob Renu blizu Koblenca na Nemškem, po svoji veri protestant ter je bil po svojem poklicu upravni uradnik. Kot tak je bil v vednem stiku z ljudstvom ter spoznaval njega bedo in potrebe. Kmalu je kot prijatelj kmečkega ljudstva sprevidel, da je treba ljudstvu samopomoči ter je osnoval najprvo konzumno društvo z vzajemnim poročtvom, hitro pa je začel ustanavljati posojilna društva, kajti sprevidel je, da se mora ljudstvo oteti iz rok oderuhov in kapitalistov ter da se mora istemu v to svrhu dati prilika, najeti, oz. preskrbeti si v potrebi in stiski kredita po ceni, brez nepotrebnih stroškov in za karnajbolj mogoče nizke obresti. V Nemčiji so se po njem zasnovane po-

sojilnice začele naglo širiti, tako da jih obstoji tam že na tisoče, ki so po svojem prvem ustanovitelju obdržale ime Raiffeisenske posojilnice.

V Avstriji smo dobili zadružni zakon še le 9. aprila leta 1873 in kmalu so nastale tudi pri nas prve slovenske kmečke posojilnice, zlasti na Štajerskem.

Uspešno pa se je začelo razvijati slovensko kmečko posojilništvo še le takrat, ko sta se oprijela tega dela z vso vnemo požrovalna brata dr. Jožef Vošnjak in Mihael Vožnjak, katerih imeni ostaneta zapisani z zlatimi črkami v zgodovini razvoja slovenskega zadružništva.

Prav posebno se je zavzel za razširjanje slovenskega kmečkega posojilništva zlasti Mihael Vošnjak, ki je ustanovil v to svrhu že pred 25 leti tudi osrednjo zadružno organizacijo za pospeševanje posojilništva, današnjo Zadružno Zvezo v Celju in mu je hvaležni narod po pravici tudi nadel ime očeta slovenskega posojilništva.

Naravno je, da so se snovale od začetka, ko se je uveljavil zadružni zakon, posojilnice najpoprej le v večjih krajih iz raznih razlogov. Prvič je bilo v večjih krajih takrat lažje dobiti razumnih, sposobnih in zanesljivih oseb za vodstvo, drugič pa je bilo tam tudi lažje zbrati potrebne prvotne prometne glavnice. Slednjič pa je bilo tudi velike važnosti, da so imele prve ustanovljene posojilnice svoj sedež v krajih, kjer se nahajajo uradi, sodišča, zemljiške knjige itd, Vendar so bile vse te posojilnice tudi prave in pristne kmečke posojilnice, ustanovljene v prvi vrsti za to, da obdrži naš slovenski kmet priposedovano grudo v svoji lasti, da ga iz rodne grude ni pregnal po svetu oholi tujec, vrhutega pa so bile te avtonomne zadruge tudi prve in najboljše čuvarice slovenstva v javnosti in uradih.

In zares so naše slovenske kmečke posojilnice na eni strani ohranile na tisoče in tisoče slovenskih posestev našemu kmetovalcu ter zabraile, da niso prišla na boben, na drugi strani pa so pri svojem umnem in previdnem gospodarstvu prihranile tudi nekaj rezerv, ki služijo le v prid in ponos vsemu našemu slovenskemu ljudstvu.

Brez izjeme so torej tudi vse prvotno osnovane posojilnice le kmečke posojilnice, ker so namenjene le kmečkemu kreditu in ker jih skoro izključno vodijo sami kmetje in posestniki zemljišč. Tako je bilo do leta 1889.

Vse slovenske starejše posojilnice, ki so bile osnovane in so delovale pod zakonom od 1. junija 1889 imajo velikanske zadruge za vse slovenske stanove, zlasti pa v prvi vrsti za najvažnejši, to je naš kmečki stan in bodemo mi važnost istih enako spoštovali tudi v bodoče. Omenjamo to

zaradi tega, ker nam niti na misel ne prihaja skušati morebiti kakorkoli zapostavljati dosedanje in bodoče delovanje istih, kajti prepričani smo, da se bodo posojilnice, stare in nove, lahko spolnile in sporazumele tako, da bodo prve gojile bolj hipotekarno in amortizacijske, druge pa v prvi vrsti osebni kredit v malih zneskih in za kratke dobe.

Še le leta 1889 se je uveljavil po nemškem vzgledu tudi pri nas v Avstriji zakon, ki dovoljuje posojilnicam pod gotovimi pogoji nekatere ugodnosti, kakoršnih do leta 1889 sploh ni bilo. Ker so v ta zakon sprejeti oni pogoji, kakor jih je določeval Raiffeisen v Nemčiji za svoje kmečke posojilnice in ker smo se tudi pri nas v Avstriji hitro po uveljavljenju zakona začeli posluževati ugodnosti istega, se je sprejelo podobno kakor poprej v Nemčiji tudi pri nas v Avstriji teh posojilnic, ki so vzprejele v svoja pravila predpise tega zakona, ime Raiffeisenske posojilnice in se ej splošno začelo rekati novemu za posojilništvo ugodnemu zakonu Raiffeisenov zakon.

Zakon od 16. junija 1889 določuje namreč, da so deležne posojilnice nekaterih, že zgoraj omenjenih ugodnostij, katere bodemo pozneje še navedli, pod gotovimi pogoji. Ti pogoji so izpolnjeni, ako sprejme posojilnica v pravilih sledeče določbe:

1. Zaveza (porošstvo ali jamstvo) zadružnikov mora na vsak način biti neomejena, to je vsi zadružniki, ki zadrugi pristopijo jamčijo za enega in eden za vse, vsak s celim svojim premženjem.

2. Delokrog zadruge se sme raztezati le na manjši okraj, zakon pravi, na eno ali več sosednih okrajnih občin, ki so v pravilih imenoma navedena.

3. Vsak delež, ki ga mora zadružnik pri vstopu vplačati sme doseči k večjemu svoto 50 K; višji deleži sploh niso dovoljeni. Deleži se po navadi naj ne obrestujejo, vsaj ne višje kakor hranilne vloge.

4. Morebitni letni čisti dobiček, ki se napravi, se mora privedati rezervnemu zakladu, do katerega nimajo zadružniki nobene deležne pravice.

5. Posojila smejo dobivati le zadružniki in to seveda le take osebe, ki imajo svoje stalno bivališče ali pa posestvo v okolišu, ki je po pravilih določen, kakor določa zgoraj navedena točka 2.

6. Na menice se ne sme posojevati, kar je premnogokrat dosti vredno, ampak se posojuje le na dolžna pisma.

7. Obrestna mera za posojila všteti postranske pristojbine ne sme presežati obrestne

mere hranilnih vlog za več kakor za $1\frac{1}{2}\%$ to je, ako se n. pr. obrestujejo hranilne vloge po $4\frac{1}{2}\%$, sme Raiffeisenska posojilnica računati za posojila obresti k večjemu 6% .

Četudi so na videz nekatera teh določil, n. pr. ono gledé neomejene zaveze, zelo stroga, so vendar ugodnosti, katere uživajo take kmečke posojilnice, ki vzprejmejo v pravila te določbe, da istih ni podcenjevati.

Kmečkim posojilnicam po Raiffeisenovem sistemu, t. j. vsem istim, katerih pravila se n. slanjajo na zakon od 1. junija 1889 uživajo pred vsemi drugimi zadrugami namreč naslednje ugodnosti:

a) Raiffeisenovke — kmečke posojilnice so popolnoma proste vsakega pridobninskega davka in z istim združenih doklad negledé na njihov obseg in promet in brez ozira na doseženi vsakoletni čisti dobiček. Zaradi tega lahko Raiffeisenovke tudi manjše obresti računajo in jemljejo nižje ali pa nikakršnih upravnih prispevkov, ker jim ni potreba skrbeti za davke in nakupičevanje visokih rezervnih zakladov.

b) Raiffeisenovke — kmečke posojilnice posojujejo skoro izključno le na osebni kredit na poroštvo in brez vknjižbe. Razun tega, da posojilojemalec ne plača nikakih vknjižbenih stroškov, uživajo Raiffeisenske posojilnice že ugodnost, da se kolekujejo pri istih dolžna pisma za posojila na osebni kredit proti poroštvo le prosto po lestvici I., med tem ko se mora plačati pri vsaki drugi posojilnici, ki ni Raiffeisenovka, za posojilo na dolžno pismo proti poroštvo dvojni znesek koleka po lestvici II., n. pr.: Za posojilo po 1000 kron se plača pri Raiffeisenovki koleka 80 vinarjev, pri vsaki drugi posojilnici pa 10 K (deset kron), kar je kakor se vidi velikanska razlika, ki pride v dobro le posojilojemalcu.

c) Razun teh poglavitnih ugodnostij pa imajo Raiffeisenovke še druge ugodnosti gledé občevanja z javnimi oblastmi in uradi izvzemši v sodnem postopanju.

Zadružnikom v domači občini nudi Raiffeisenovka tudi dobroto, da z domačim kapitalom občani sami gospodarijo in dobijo v tem nekaj pregled nad premoženjskimi in gospodarskimi razmerami svojega okolišča.

Raiffeisenovka pa razun denarnih poslov lahko vpelje tudi blagovni promet za svoje člane s tem, da gospodarske in gospodinjske potrebščine skupno kupuje in da skupno prodaja kmetijske pridelke. Preskrbuje lahko zadružnikom kmetijskega orodja, stroje umetna gnojila, semena itd.

Iz tega se razvidi, da so kmečke posojilnice — Raiffeisenovke v velik prid zadružnikom po-

sojilojemalcem, ki se ob vsaki priliki lahko na-nje obračajo zaupno.

Prav tako pa je posojilnica v domači občini tudi velika dobrota za vlagatelje, ker istim ni potreba delati dolgih potov, zamuditi časa in trošiti denarja, kadar hočejo denar naložiti ali vzdigniti. Vrhutega mora Raiffeisenovka ljudstvo navajati k varčevanju ter v tem oziru nekako moralično vzgajati s tem, da se vadijo ljudje nalagati male zneske, kar je tem lažje mogoče, ker se sprejme kot vloga vsak znesek od 1 krone naprej. Mnogo nepotrebne zapravljanja se lahko prepreči s tem, da stariši, gospodarji, učitelji, duhovniki itd. opozarjajo otroke, posle, šolarje itd. na to, da nalagajo svoje preostanke v domačo posojilnico.

V vsem natančnejše podučiti Raiffeisenovko ali pa vse one, ki bi želeli tako osnovati Zadružna Zveza v Celju, na katero naj se vsakdo brez razlike stanu in mišljenja slobodno obrne. Za ustanovitev preskrbi Zadružna Zveza brezplačno ves potrebni poduk, ustanovno zborovanje in predpisane listine. Obenem pa ista oskrbi, da se registrovanje pri pristojnem trgovskem sodišču hitro izvrši in naroči za Raiffeisenovko med tem tudi potrebne knjige, tiskovine, blagajno itd. Pozneje otvori Zadružna Zveza prvi uradni dan, izvršuje po zakonu predpisano revizijo, izdeluje letne račune (bilance), dovoljuje po potrebi Raiffeisenovkam primerni kredit in obratno sprejemlje od istih blagajniške preostanke v obrestonosno nalaganje.

Našim prijateljem in pospeševalcem kmetijskega zadružništva priporočamo, da brez predsodkov snujejo kmečke posojilnice in druge kmetijske zadruge tam, kjer so iz narodno-gospodarskih ozirov potrebne in kjer so dani pogoji za uspešen razvoj in napredek. Pri tem pa se naj poslužujejo pomoči Zadružne Zveze v Celju, ki jim bode vsak čas gotovo dragevolje na razpolago.

Jesensko gnojenje.

Travnikom in njivam gnojiti je pač ravno tako potrebno, kakor človeku hrane. Mi moramo jesti in sicer v obilni meri, če hočemo krepki in zdravi po zemlji hoditi, ravnotako potrebuje zemlja gnoja, če nam naj rodi.

Njivam se še v tem oziru ne godi tako velika krivica — pa travnikom — kdo misli na gnojenje teh? Zasmehuje še marsikateri naprednega kmeta, ki gnoji travnike, češ je pač škoda gnoja, ki se zvozi na travnike, ko ga je tako zelo treba za njive in vinograde. Drugi zopet pravijo, kako bi pa gnojili travnike, ko nam še za polja gnoja primanjkuje?

Res je, da imajo malokje hlevskega gnoja v obilici in posebno za travnike na razpolago, vendar je temu prav lahko odpomoči in sicer z umetnimi gnojili. Dobivajo se ta pri kmetijskih družbah, zadrुžnih zvezah, gospodarskih zadrugah in pri nekaterih trgovcih, vendar je treba biti kmetovalcu pri nakupu umetnih gnojil previdnemu in jih naj kupuje vedno le ali pri kmetijskih korporacijah ali pa pri dobro znanih in vestnih trgovcih, ki jamčijo za vsebino hranilnih snovij v umetnih gnojilih, kakor ista prodajajo.

Največ sleparstva se v tem oziru godi pri fosfornih gnojilih. To so Tomasova žindra in superfosfat, ki ne vsebujeta vedno eno in iste množine kranilne snovi fosforove kisline. Tomasova žindra vsebuje v 100 kg 11 | 23 kg v zemlji raztopne fosforove kisline, superfosfat 12—21 kg v 100 kg. Čim več fosforove kisline ima Tomasova žindra ali superfosfat, tem izdatnejša sta ter stane 1 kg fosforove kisline 32—36 vinarjev. Treba je torej pri nakupu teh gnojil vedno le na to paziti, da tudi to dobimo, kar plačamo.

To pa še ni vse, če gnojimo s Tomasovo žindro ali superfosfatom, če tudi vsebujeta mnogo fosforove kisline; takšno gnojenje je enostransko, toraj nezadostno, ampak gnojiti je še treba ob enem tudi s kalijem, ki je za rastline in za njihovo organsko življenje neobhodno potrebna hranilna snov. Mnogo se je že govorilo in pisalo, da moramo poleg Tomasove žindre ali superfosfata gnojiti tudi s kalijevimi gnojili, to je s kajnitom ali 40% kalijevo soljo, če hočemo doseči kar najbolj mogoče visoke pridelke. Mnogi poskusi z umetnimi gnojili so pokazali, da je bila letina vedno le tam najboljša, kjer se je gnojilo s kalijevimi in fosforovimi gnojili. Za njive, vinograde in hmelj še moramo razun z imenovanimi gnojili gnojiti tudi s čilskim solitrom. Travniki to gnojilo prav lahko pogrešajo in se to gnojilo na travnikih večinoma tudi ne izplača, ker je predrago.

Za naše slovenske kraje je kot kalijevo gnojilo 40% kalijeva sol ali kalijevo gnojna sol najbolj priporočljivo, ker je najceneje in najizdatnejše kalijevo gnojilo. Kajnit je sicer tudi prav izvrstno kalijevo gnojilo, vendar je za naše južne pokrajine predrago, kar je iz sledečega razvidno. 100 kg 30% kalijeve soli stane 12—15 kron in ima v sebi 40 kg hranilne snovi kalija in stane potemtakem 1 kg kalija 30—37½ vinarjev. 100 kg kajnita ima v sebi 12 kg kalija ter stane 5—6 kron, torej 1 kg kalija 61½—50 vinarjev. Vsled tega bodemo jemali torej za gnojenje vedno le 40% kalijevo sol ker je potrebujemo le eno tretino od potrebne množine kajnita in sicer na 1 hektar.

Za travnike 150—250 kg, za žita 100—200 kg, za vinogade 250—300 kg, za 1000 rastlin hmelja 40 kg; kajnita pa: za travnike 500—700, kg, za žita 400—600 kg, za vinograde se redko rabi, za 1000 rastlin hmelja 120 kg; če hočemo isto množino kalija v zemljo spraviti, ko s 40% kalijevo soljo. Razun tega pa še si pri gnojenju s 40% kalijevo soljo prihranimo mnogo na voznih stroških, ker potrebujemo vedno, kakor že omenjeno, le eno tretjino 40% kalijeve soli od potrebne množine kajnita.

Fosforovih gnojil se pa vzame na 1 hektar: Tomasove žindre za travnike, 600—800 kg, za žita 300—350 kg, za vinograde 400—600 kg, za 1000 rastlin hmelj 80 kg; superfosfata za travnike 400—500, za žita 200—300, za vinograde 300—500 kg, za 1000 rastlin hmelja 80 kg; čilskega solitra za žita 100—200 kg, za vinograde 250—300 kg, za 1000 rastlin hmelja 40 kg.

Kdor bode torej pravilno gnojil, temu tudi uspeh ne bo izostal. Seveda ni čuda, če se je že marsikateri kmet v umetnih gnojilih varal, kajti slišal je slaviti Tomasovo žindro, kako čudežno po njej vspevajo trava in druge rastline; kupil je vrečo žindre in jo potrosil na poljubnem prostoru, kako daleč je pač prišel — ali pa se je vsedel kakšnemu brezvestnemu agentu na limanice ter kupil slabo in ničvredno blago. Potem seveda ni čuda, če ni bilo vspeha. Tako prevaranega kmeta je potem pač težko pridobiti az pravilno umetno gnojenje, ker misli, da se potem z vsakim umetnim gnojilom godi sleparija, ne pride mu pa na um, da je v prvem oziru nevspehu krivo le njegovo napačno ravnanje z umetnim gnojilom. Uspeh umetnega gnojenja ne sme nikdar izostati, če gnojimo pravilno, to je s kalijevimi in fosforovimi gnojili. Velikokrat je učinek v prvem letu prav neznamen ali majhen, gotovo izvrsten je pa v drugem in tretjem letu.

Konečno še kratko nekaj o uporabi umetnih gnojil: 40% kalijeva sol ali kajnit se lahko vedno s Tomasovo žindro ali superfosfatom dobro skupaj pomešana na travnikih samo potrosi; na njivah se ta zmes teden pred setvijo plitvo podorje ali dobro zavlači, v vinogradih in pri hmelju zakoplje; vse to se zgodi najbolje v jeseni. Če so žita že posejana, se ta zmes gnojil tudi lahko po vrhu potrosi, ko so setve že dobro ozelenele. Čilski soliter pa se rabi, vedno le v spomladi. Dobro je tudi travnike v jeseni pred trosenjem gnojil po dolgem in širokem s travniško brano za mah, in kdor te nima, z navadno brano prebrniti, posebno je to zelo koristno za travnike, ki so zelo mahoviti.

Opravila v naših mlekarinah.

Mlekarke zadruge so na Kranjskem in Goriškem narasle v zelo lepo število. S svojim delovanjem jako pospešujejo ljudsko blagostanje, ki so prinesle mnogo novih dohodkov, katerih poprej ni bilo.

Na Štajerskem in Koroškem se pa nič kaj zanimanja ne kaže za mlekarstvo, kar je le obžalovati. Krivo je gotovo veliko to, ker nimajo izvežbanih mlekarjev, nekaj pa mogoče tudi, ker se ljudje ne zedinijo in odločijo, s čim naj bi se mlekarina pečala in kaj naj izdeluje.

Mleko se spravlja v denar v glavnem na tri načine: ali se prodaja sveže v večja mesta in pomorske kraje, ali se izdeluje iz mleka, katero se posname, surovo čajno maslo, ali pa se mleko zasiri in napravi sire, bodisi trde ali mehke. Tudi se dela sir: četrt masten, pol masten ali popolnoma masten t. j. iz celega mleka.

Najbolj previdno je, če zamore mlekarina biti pripravljena tako, da ne pride v zadrego, če n. pr. dela maslo, pa bi odpovedal kupec ali odjemalec (včasih se ne napravi tako fino maslo kakor navadno, včasih dobi kupec od drugod cenejšo ponudbo, konkurenca itd.), da ima pripravljen kotel, kjer lahko mleko v sir podela, ne da bi odpovedala donašanje mleka svojim združnikom.

Ker se pa v začetku iz previdnosti in varčnosti gleda, da so čim manjši ustanovni kakor nabavni stroški, se navadno preskrbi vsaka združna mlekarina s stroji, katere rabi pri produkciji, nima pa nikakih priprav za morebitno potrebo. Svetujemo pa vsaki mlekarini, da se preskrbi s stroji, da ne pride nikdar v zadrego; če bi namreč ne zamogla izdelovati tega, kar ji je namen, se lahko oni čas, dokler se ne odstrani ovira, drugače dela.

a) Pošiljanje svežega mleka.

Najbolje se izplača, ter je najlažje opravilo, če se mleko takoj pripravi, da se odpošlje še sveže v mesta, industrijske kraje ali v obmorske dežele in mesta.

Pozimi, ko je mraz, z mlekom ni treba imeti nikakih posebnih opravil; precedi in natoči se v mlečno posodo, katero se puncira, kadar je polna, da se med potom po železnici kaj z njo ne zgodi in mleko se odpošlje odjemalcu.

Drugačna in težavnejša je stvar v poletju ob hudi vročini ali jeseni ob južnem vremenu. Če bi se takrat svežo odpošljalo, bi se prav gotovo pokvarilo, skisalo in sesedlo, še predno bi ga dobil v roke trgovec, oziroma odjemalec, posebno iz bolj oddaljenega kraja.

Zato se mora v poletju mleko pasteurizirati, to je segreti 75° — 80° C, tudi do 85° C, da se v njem uničijo vse glivice, to so ona mala živa bitja, katera bi mleko pokvarila; takoj nato se ga ohladi kolikor mogoče nizko na 2° — 4° C. s hladilnikom, kateri je nalašč v ta namen prirejen. Obstoji iz več kačasto-zvitih cevi, po katerih se pretaka vedno sveža, mrzla voda; v spodnjem delu je pa okrogla posoda, v katero se vloži led. Hladilnikov izdelujejo tovarne več vrst. Najbolj popoln je pa Lselhardon-hladilnik. Mleko teče po zunanji strani cevi in sicer, kakor hoče mlekar, bolj ali manj močno; po znotranji strani cevi pa se pretaka mrzla voda.

Tako ohlajeno mleko na 2° — 4° C. se postavi v mlečnih posodah (kruglah) v ledenico, ker bi se sicer od zračne toplote še vedno segrelo, ter se ga odpelje po noči, ko se zrak ohladi, tja, kamor se pošilja. Da bi se tako ohlajeno mleko pokvarilo, se ni bati, razven če bi se dotičnik (mlekar), ki bi opravljal to delo, nič ne brigal za pasteuriziranje in hlajenje. V roke odjemalca bo prišlo sigurno dobro in zdruzi se ni bati, da bi dobila drugi dan pokvarjeno mleko nazaj, ali da bi se odjemalec pritoževal, da mu mleko ne ugaja. Dobe se pa tudi večkrat brezvesten uslužbenc pri mlekarških združgah, ki mu ni mar, kako opravlja svoje delo, gleda le na to, da je izvršeno. Taki ljudje spravijo zdruzo večkrat v zadrego. Sicer je pa dolžnost odbornikov delo od časa do časa nadzirati, da je pri uslužbencih kaj strahu in da se zanikernost odpravi.

(Nadaljevanje sledi.)

Lastno premoženje denarne zadruge.

Za zdravo kmetijsko denarno zdruzo je vprašanje lastnega premoženja neprecenljive važnosti. Z ozirom na hranilne vloge se je to že opetovano povdarjalo. V kakšno zadrego bi namreč lahko prišla zdruza, katera ima le jako malo lastnega premoženja — deležev in zakladov — in mnogo hranilnih vlog, katera torej izvršuje posel posojilnice skoraj izključno le s pomočjo od vlagateljev sprejetega denarja, ako bi vlagatelji naenkrat v veliki množici zahtevali, da se jim vloge zopet izplačajo! Tudi odpovedni roki bi v takem slučaju ne izdali mnogo. Tolažba z Zvezo za take kritične čase tudi ni popolnoma na mestu, posebno če se pomisli, da iz kakoršnihkoli vzrokov n. pr. slaba letina vsled vremenskih okolnosti i. t. d. lahko pride velika večina zvezinih članic objednem v take neprilike. Posledice take krize bile bi jako nevarne, v ljudstvu bi ginilo za-

upanje do zavoda, s težavo vzgojeni čut varčnosti bi zopet otrpnili. Zadrugi bi vsaj za dalje časa bila možnost, dajati v zadregi se nahajajočim članom potrebna posojila, jako omejena.

Istotako pa pridejo tukaj v poštev tudi morebitne izgube kakoršnegakoli značaja. Le premnogokrat jih niti z največjo čuječnostjo in previdnostjo ni mogoče zabraniti. Zopet je zadruga v zadregi, osobito ako znašajo izgube razmeroma visoke vsote. Na celo poslovanje morejo taki dogodki jako kvarljivo vplivati, ako zadruga nima takoj pri rokah primernih sredstev, s katerimi more nemudoma zabraniti vse posledice, ki bi sicer kvarljivo vplivale osobito na zdravo razmerje med zavodom in njegovimi upniki, vlagatelji, pa tudi člani vobče, ki jamčijo za obveznosti zadruga.

V zadružnih krogih se je o tem že jako mnogo razmišljevalo, kar pa vedno privede do zaključka, da je neobhodno potrebno, da si posojilnica pridobi primerno lastno premoženje. V tem so si pač eni kakor drugi edini. Manj edini pa so si glede načina, oziroma glede sredstev, s katerimi to izvesti. Tako vidimo n. pr. v Nemčiji v kmetijskem združništvu, da hočejo eni pomagati zadrugi do zadostnega lastnega premoženja z deleži, drugi zopet le z rezervnim zakladom. Eni (n. pr. Darmstadt!) zagovarjajo potrebo visokih deležev — pri kmetijskih hranilnicah in posojilnicah celo v visokosti do 500 mark t. j. približno 600 K, medtem ko se zopet drugi (n. pr. organizacija rajfajznovk) opirajo na rezervni sklad in načeloma zametujejo visoke deleže. Seveda nabirajo tudi prvi rezervne zaklade, vendar pa po njihovem mnenju ti v vprašanju lastnega premoženja ne igrajo posebne vloge in jih torej iz tega, kakor tudi iz drugih vzrokov ne negujejo tako, kakor rajfajzenovke, ter izpolnjujejo torej glede rezervnega sklada navadno skoraj edinole tozadevne predpise nemškega združnega zakona, ki zahteva, da se mora najmanj 10% čistega letnega dobička priložiti rezervnemu skladu. Rajfajznovke pa zahtevajo, da mora ves čisti dobiček v rezervni sklad.

Iz splošnega praktičnega stališča bi bilo marsikaj ugovarjati osobito proti visokim deležem. Vendar hočemo le zavzeti stališče v gornjem vprašanju — vprašanje lastnega premoženja — z ozirom na naše posebne razmere. Tu pride v poštev, da je naše kmetijsko denarno združništvo v tem oziru popolnoma vezano na avstrijsko zakonodajstvo. In kaj je tu omeniti? Ena sama tozadevna postava zadostuje za določitev našega stališča. In to je zakon z dne 1. junija leta 1889. Zakon, ki je tako blagodejno vplival na ves nadaljni razvoj naše kreditne organizacije! § 1. tega

zakona zahteva nizke deleže — najvišji znesek 50 K! — ki bi se naj sploh ne obrestovali ali pa vsaj ne višje, kakor hranilne vloge dotične zadruga. Nadalje pa določa ta § tudi, da se mora ves čisti dobiček vsakokratnega poslovnega leta pripisati rezervnemu zakladu. In s tem je zadostno začrtana pot, po kateri naj skušajo naše denarne zadruga priti do lastnega premoženja. Ne more se oporekati, da je ta način mnogo sigurnejši, nego še tako visoki deleži, kajti le rezervni zaklad je stalno premoženje zadruga, medtem ko je združno premoženje, katero sestoji iz deležev, popolnoma odvisno od števila članov, torej odvisno od vstopa in izstopa članov. Pri nas je razun tega še običajno, da je tuintam pri nekaterih zadrugah določeno, da sme vsak član imeti po več deležev. Recimo, da je sto članov, vsak ima 10 deležev po 25 K. Naenkrat zahteva sto članov, da se jim izplača 9 deležev? Ali pa: naenkrat javi iz kakoršnegakoli vzroka — naše razmere!! — veliko število članov svoj izstop?

Naše hranilnice in posojilnice — rajfajzenovke — morajo torej množiti svoje rezervne zaklade. Nikakor ni na mestu, da bi v prid rezervnemu zakladu uravnale svoje poslovanje morebiti tako, da bi se člane na neprimeren način obremenilo, n. pr. pri dovoljenju posojil. Tako postopanje se ne bi skladalo z namenom zadruga. Pač pa imajo zadruga dolžnost, urediti svoje poslovanje tako, da dosežejo primeren, ne oderuški dobiček in pri tem je zopet glavno, da s tem dobičkom prav razpolagajo. Darovati v izključno narodne namene, je neobhodno potrebno, vendar je prvo in glavno, skrbeti za rezervni zaklad. Razun dobička pride v poštev tudi vstopnina. Vstopnino pobirati je popolnoma opravičeno. Ustanoviteljem je bila vstopnina potrebna že radi velikih ustanovnih stroškov, potomci pa naj jo plačujejo radi velike vrednosti, katero ima za nje dobro vpeljana zadruga. Vstopnina pripade seveda rezervnemu zakladu. Konečno je jako želeti, da zadruga deluje na to, da se deleži ne obrestujejo, temveč da pripadajo te obresti vsakokrat rezervnemu zakladu. Ako ima zadruga 100 članov z 200 deleži po 10 K, koliko se s tem nabere obresti tekom 10 let v prid rezervnemu zakladu? Pri posamezniku istih par vinarjev gotovo nima niti približno iste vrednosti!

Rezervni zaklad mora torej biti glavna opora stalnega združnega premoženja. V tem vidimo tudi najiepo bodočnost našega kmetijskega združništva. Ne le, da je močen rezervni zaklad najboljšo sredstvo, prikleniti ljudstvo na zadruga, temveč vedno naraščajoči rezervni zaklad bo tudi

vedno zanesljivejša, vedno trdnejša opora onim, katerim je zadruga namenjena. Naše kmetijske denarne zadruge postanejo s tem najboljše pospeševaljice in prave trdnjave našega bodočega narodnega gospodarstva!

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje: Ali zamore prevzeti kupec posestva dolg zadružnika, ki ni vknjižen na prodanem posestvu? (H. i. p. v. L.)

Odgovor: Ako je dotičnik, ki želi od kakega dolžnika kupiti posestvo, oziroma kos zemljišča zaupanja vredna oseba; se ga lahko sprejme kot zadružnika in se mu dovoli dotično posojilo proti primernemu poroštvu, oziroma jamstvu, kar pa se mora v knjigah izpeljati ravno tako, kakor posojila dana drugim zadružnikom. Pri prvem dolžniku pa, ki posestvo drugemu proda, se mora v knjigah izpeljati ravno tako, kakor če bi posojilo popolnoma vrnil. Da bi se pa na dolžnem pismu nekaj prepisovalo, to absolutno ne gre in je popolnoma naravno, kajti poroki, ki so podpisali dolžno pismo prvemu dolžniku, pač niso dolžni biti porokom za posojilo, ako bi isto preprevzela kaka druga oseba, katere morda oni niti ne poznajo. Nekoliko drugačna je seveda stvar pri prevzemanju dolgov, ako so isti vknjiženi in ako se dotična zemljišča prodajajo. Obračajte se v takih slučajih za pojasnila le vedno na nas!

Vprašanje: Ali ni nikakega zakonitega določila, ki bi določalo dobo, v katerem mora trgovsko sodišče rešiti prošnje za ustanovitev in registracijo zadrug, odnosno v katerem mora namestništvo (deželna vlada) vrniti od trgovskega sodišča mu predložena pravila? (A. P. S. v. B.)

Odgovor: Zakonitega določila ni, ki bi izrecno določevalo rok, v katerem mora trgovsko sodišče vloge rešiti in registriranje izvršiti, odnosno v katerem mora namestništvo pravila vrniti. Vendar se samoobsebi razume, da ne sme nobena oblast takih prošenj zavlačevati, zlasti ne, ako se nanaša vloga na enostavno registriranje; pri nekaterih trgovskih sodiščih je registriranje izvršeno navadno že v teku enega tedna.

Vprašanje: Ali smejo konsumna in enaka društva prodajati svoje izdelke tudi drugim osebam kakor samo članom? (A. P. S. v. B.)

Odgovor: V principu ne; kajti zadruge naj bodo že katerekoli vrste, omejujejo svoje delovanje le na svoje zadružnike, kajti to potem odgovarja bistvu zadružnega duha. Ako pa zadruge raztezajo svoje delovanje tudi na nezadružnike odpadejo potem za iste davčne ugodnosti, s čemur pa seveda še ni rečeno, da ne

bi smele delovati z nezadružniki. Vendar pa vtegne biti v poslednjem slučaju davek ter z istim zvezane doklade tako visoke, da bi pogoltnilo oboje ves eventualni letni čisti dobiček.

Vsled tega se priporoča, da se pri nobeni zadruzi ne vpelje v poslovanje z nezadružniki, kar najbolj tudi odgovarja bistvu zadružnega duha.

Vprašanje: Ali je bil zadružni zakon od 9. aprila 1873 s kakim zakonitim določilom pozneje spremenjen? (H. i. p. v. D.)

Odgovor: Do sedaj še ne; vendar že pripravljata pravosodno ministerstvo načrt spremembe, oziroma nekatere dostavke k zadružnemu zakonu. Nekateri točke v sedanjem zakonu so res precej opomanjkljive in je upati, da dobimo spremembo, oziroma dopolnitev v najkrajšem času. V tem oziru se opozarja na naše članke v št. 5. in 6. letošnje «Zadruge».

Vprašanje: Po katerem zakonitem roku je predpisano, da dva uda starega — že registrovanega načelstva — overovita podpise novega načelstva, ako sta ta dva tudi v novem načelstvu in kake koleke je pri tem rabiti? (H. i. p. v. D.)

Odgovor: Glede registriranja novih udov načelstva se naznanja, da morajo biti podpisi istih sodnijsko ali notarsko poverjeni in da ne obstoji nikako zakonito določilo, po katerem bi imela dva že poprej registrovana uda načelstva pravico overoviti podpise na novo izvoljenih, če tudi so nekatera sodišča to dovoljevala, napačno razumevajoč ministrsko naredbo od 23. maja 1895 drž. zak. št. 74. Podpisi na novo izvoljenih udov načelstva morajo torej biti na vsak način sodnijsko ali notarsko legalizovani. Kolek pri sodnji znaša ne glede na število podpisov 2 K; pri notariju pa 1 K, glasom tarifne točke 66 pristojbinskega zakona in glasom naredbe c. kr. finančnega ministerstva od 8. novembra 1900 št. 55.100.

Vprašanje: Se-li dajo pravila kake zadruge spremeniti, tudi samo v nekaterih paragrafi in kako je pri tem postopati? (H. i. p. v. D.)

Odgovor: Pravila vsake zadruge je mogoče spremeniti bodisi popolnoma, ali samo v nekaterih paragrafi. V to je seveda potrebno sklepanje občnega zbora, pri katerem mora na dnevnem redu biti izrecno navedena točka: Sprememba pravil.

Vprašanje: Kako je postopati, ako se je kak ud načelstva stalno izselil, da se njegovo mesto v odboru izpopolni? (H. i. p. v. G.)

Odgovor: Ako se kateri ud načelstvu odpove, ali se stalno izseli, odnosno, ako vsled smrti preneha biti član, je potrebno, da zadruga po svojih pravilih do prihodnjega občnega zbora izvoli novega uda, ki se mora registrovati, h kateri prošnji je še priložiti vidimiran prepis do-

tičnega sejnega zapisnika. Ako pa nimajo pravila za take slučaje nikakih posebnih določil, je treba izvanrednega občnega zbora, pri katerem se vrše nadomestne volitve.

Vprašanje: Ali sme kak zadružnik svoj delež prodati drugi osebi, ki bi postala član zadruge in kako je postopati? (H. i. p. v. L.)

Odgovor: Glede odstopanja deležev drugemu zadružniku imajo navadno pravila posebna določila. Ako pa takih ni, se je ravnati po zakonitem določilu, odnosno po sklepu načelstva.

Vprašanje: Sme-li kakemu članu kak privatni njegov upnik delež zarubiti, prodati ali za drugo siliti, da mu ga odkupi? (H. i. p. v. L.)

Odgovor: Noben privatni upnik ne more deleža zadružniku zarubiti drugače, ako je delež prost in ni obremenjen z nikakim posojilom, odnosno s kako drugo obveznostjo. Ako pa ima zadružnik še kake obveznosti proti zadrugi, mora seveda biti vedno član in se mu tudi delež ne more zarubiti.

Vprašanje: Ima-li kako zvezo zakon o družstvih, oz. družbah z omejeno zavezo iz l. 1906 z zadružnim zakonom iz leta 1873? Ali revidira tudi družbe z omejeno zavezo Zadružna Zveza v smislu zakona iz l. 1903? (H. i. p. v. D.)

Odgovor: Vse zadruge z omejeno in neomejeno zavezo slonijo na zakonu od 9. aprila 1873 drž. zak. št. 70 ter se morajo pustiti revidirati ali od Zadružne Zveze ali po državnem revizorju v smislu zakona iz leta 1903. Zakon iz l. 1906 se nanaša na družbe z omejenim jamstvom, ki pa niso zadruge, ampak neka vrsta akcijskih družb.

Vprašanje: Kako je razumeti določilo, da se lahko pustijo revidirati zadruge tudi po državnem revizorju? (F. P. v. G.)

Odgovor: Država nima v svrhu izvrševanja obligatoričnih revizij po zakonu od 10. junija 1903 nikakih lastnih, v to izvežbanih revizorjev. Če kaka zadruga ni pristopila k Zvezi, jej določi pristojno trgovsko sodišče revizorja. Te revizorje pa naprosijo sodišča iz vrst funkcionarjev Zadružnih Zvez, ki so kot revizorji vpisani pri nad-sodišču. Naš urednik in ravnatelj g. Franjo Jošt je vsled prošnje sodišč funkcioniral že v mnogih slučajih kot tak državni revizor. Seveda se je tudi pripetilo, da so vzela sodišča druge revizorje, ki pa so od zadružništva prav malo ali pa nič razumeli. S takimi revizijami pa ni nikomur vstreženo. Vrh tega so iste silno drage, ker jih morajo zadruge same plačati. Vsekako je najbolje biti član Zadružne Zveze, ki ima revizijsko koncesijo.

Učitelj v Trdivasi.

Poučna povest.

Prosto po nemškem izvorniku za Slovence priredil * * *)
(Nadaljevanje.)

VIII.

Stara Špela na Orehovem je sedela v kuhinji in pila kavo. Gledala je v prazen piskerček, kakor da bi hotela iz njega izvedeti prihodnost. Pa ni bila zamaknjena vsled tega, da bi izvedela prihodnost, ampak bila je v skrbeh radi svojih gospodarjev, mladega in starega.

»Moj Bog«, je mrmrala predse, »kaj je neki tema dvema na um prišlo, da hodita okrog, kakor da bi imeli mrliča v hiši. Da, da, stari oreh — odtod menda vse to prihaja. To ju teži —!«

Od onega večera, ko je strela udarila v oreh, nista oče in sin skoraj nič govorila, le o najpotrebnejših rečeh v gospodarstvu sta se pomenila. Stari Štor se je jezil radi svoje prena-glenosti, s katero je, kakor je mislil, vse pokvaril; radi tega je sklenil odslej previdnejše postopati. Nekega lepega dne se je brez sinove vednosti podal v Družmirje. Pod pretvezo kravje kupčije je vstopil v Zetečovo hišo, kjer so ga zelo prijazno sprejeli in ga imenitno pogostili. Tukaj torej ni bilo nobene zapreke, pa Franc, ta trmoglavac. — Stari Štor je prinesel Francu iz sejma novo pipo in tobak boljše vrste, kar je bil za njega že velik izdatek, saj je sam pušil le navadni tobak.

Franc je oboje hvaležno sprejel, a svojega obnašanja ni spremenil. Ni bil jezen na očeta radi njegovega nastopa, a smatral je za najboljšo se vsakemu pomenkovanju izogniti. Trdno je sklenil, da Zetečove Jerice noče nikdar za ženo, ravno tako pa je vedel, da ne bo smel nikdar Marice z očetovim dovoljenjem vzeti za ženo in se je izogibal vsakega sestanka z dekletom. Poleg tega pa ni izgubil upanja, da se bodo razmere spremenile in mnogokrat je začel v nedeljo popoldan, ko je sedel na klopici pred hišo, in pušil iz pipice, premišljevali o svoji bodočnosti. V duhu je videl ljubljeno deklico se na Orehovem kot gospodinjo sukati, nad čemur se je zelo radoval. Proti očetu je bil postrežljivejši kakor prej ter mu skušal vsako delo odvzeti, kar se je staremu Štoru zelo sumljivo zdelo.

To čudno razmerje je trajalo cele tedne, eden se je kazal bolj prijaznega proti drugemu, govorila nista ničesar, ampak se drug drugega ogibala.

Neko nedeljo popoldan — Franc je bil ravno v vrtu pri čebelnjaku — potrka nekdo na hišne duri in v sobo stopi Jakop Stiskač.

»Lep dober dan, Jurij«.

»Bog daj!«

»No, kako se še kaj imaš?« vpraša sladko-prijazno Stiskač.

Štor ni hič odgovoril, ampak ježno pogledal nadležnega gosta.

»Saj vidim, da si slabe volje, ker sem pred Martinovim prišel. Pa jaz prihajam le kot tvoj dober prijatelj, saj veš zakaj —«

Kmet ga je nekaj prijaznejše pogledal, Stiskač pa je nadaljeval: »Bil sem v Družmirju pri Zetečovih, kjer čakajo na Franca, a Franc ne pride. Tolažil sem Zetečove, da sta sama na velikem posestvu in da nimata sedaj ob žetvi časa, pač pa sem obljubil, da pride Franc prihodnjo nedeljo na veselico v Družmirje. Takrat se bo lahko vse sklenilo, če se ne bo Franc nerodno obnašal.«

Nevoljno je odgovoril Štor: »Ne verjamem, da bo tje šel, ker je odločno proti tej ženitvi. Hudo sva se skregala, ko sem mu govoril radi ženitve.«

»Saj vem, da sta prava Štora, imata trde glave in hočeta z glavo skozi zid.«

»Pa mu povej ti, Stiskač.«

»Bog me varuj! Dam ti pa dober svet; govori s sestro županjo, ki je pametnejša kakor midva oba skupaj, ona bo že pregovorila Franca.«

Neverjetno je majal Štor z glavo. »To ne gre, mi smo si še od zapuščine sem malo navskriž.«

»Štor, če si začel celo stvar, moraš jo tudi izpeljati, če hočeš priti iz zadrege. Saj veš, da moram o Martinovem imeti denar. No, no, ni treba, da bi na enkrat tako vzrastel, saj lahko tudi počakam do novega leta, če vidim, da bo iz ženitve kaj.«

Popolnoma obupano odvrne Štor: »Nič mi ne preostaje, moram vgrizniti v kisló jabelko in govoriti z Lizo.«

»Vidiš, prav sem pravil doma ženi Ani, da je Štor v Trdivasi bolj pameten kakor dva druga skupaj. — Poglejva malo v hlev, mogoče bi se dala skleniti kaka kupčija.«

»Nedelja je Gospodov dan in na ta dan ne sklepam nobenih kupčij.«

Na to se posloví Stiskač.

Po večerji reče Jurij Štor sinu: »Ti ostaneš doma, Franc, jaz hočem v vas.«

Franc prikima, vsede se za mizo in vzame v roke časnik »Zadruga« ter pazljivo čita spis za spisom.

Čez dobre pol uri zasliši naekrat Špelin glas: »Sveta nebesa! taki obiski so pri nas redki.«

Hitro vstane Franc in odpre vrata.

»Dober večer.« ga pozdravi teta županja. Njen prihod ga je tako iznenadil, da je pozabil odzdraviti. Že od zgodnje mladosti je sovražil svojo teto. Kot deček v starosti 8 let je bil z nekaj tovariši enkrat v županovem vrtu, kjer so pobirali na tleh ležeča jabolka. Naenkrat se prikaže teta in dečki se spuste v beg. Franc ie bil zadnji, ki se je ril skozi vrzel v plotu. Kar prileti oster kamen, zadene Franca na glavi tako, da se prekopicne in izgubi zavest. Dolgo časa je takrat moral prebiti v postelji in hude bolečine prenašati, dokler ni zdravnik nevarne rane ozdravil. Ta dogodek mu je ostal živo v spominu in bil vzrok, da nikdar ni mogel videti tete. Tako tudi sedaj.

»Kaj neki hoče«, si je mislil sam pri sebi? Rotnikovka hitro vstopi, zapre duri in jih še enkrat odpre, da pogleda, če Špela ne prisluškuje. Nato pa začne klepetati:

»Moram vendar enkrat k Vam pogledati, kako se Vam godi. Imate žito že doma? še ne, mi tudi še ne. Hvala Bogu, da je ves čas suho vreme. Seveda sočivje in krompir bi potrebovali malo dežja.«

»Da«, odgovori na kratko Franc in spušča goste oblake dima pred se.

»Moj Bog, Franc, ne kadi tako močno, človek se mora kar zadušiti. Kak lep denar vi možje s tem dragim tobakom zapravite. Moj Matija pa ne kadi več, ker sem ga od tega odvabila. Tudi v to hišo bi morala priti poštena ženska, ki bi bolj skrbela za red.«

»Jaz se tako kmalu ne oženim«, odvrne mirno Franc.

(Nadaljevanje sledi.)

Zadružni pregled.

Poljsko zadružništvo v Galiciji.

Poljsko zadružništvo v Galiciji ni združeno v zadružni zvezi, ampak stoji pod pokroviteljstvom deželnega odbora. Iz ravnokar izišlega letopisa posnamemo, da je v Galiciji 558 Rajfajznovk s 110.991 člani. Teh 558 Rajfajznovk je imelo 892.232 K deležev, 18.905.140 K hranilnih vlog, 18.714.158 K posojil, 673.652 K rezervnega zaklada, 191.035 K čistega dobička in 49.035.959 K denarnega prometa.

Razun Rajfajznovk deluje 11 mlekarn z 2415 člani; mlekarske naprave so stale v celem 41.162 K, podelalo se je na maslo 3.405.588 l mleka in dobilo 143.796.89 kg masla (23²/₃ l mleka za 1 kg masla), za mleko se je povprečno plačalo 8'33 v. za l, (večina mlekarn plačuje okrog 8 vin. za l).

V Galiciji še obstoji 10 zadrug za obdelovanje močvirjev s 561 člani in 4 kmetijske zadruge s 434 člani.

Deželnemu odboru ni podrejenih 18 Rajfajznovk, ki izkazujejo 4.182 članov, 31.800 K deležev, 558.372 K hranilnih vlog, 20.090 K rezervnih zakladov, 3.742.777 K čistega dobička in denarnega prometa 1.571.711 K (povprečno vsaka Rajfajznovka 87.317 K).

Zadružništvo v Galiciji, vzlasti Rajfajznovke, se lepo razvija; l. 1900 je bilo še komaj 63 Rajfajznovk, l. 1906. pa že 558 + 18 Rajfajznovk.

Deželni odbor veliko stori za razvoj zadružništva, izdaja vse potrebne knjige, tiskovine, vodila in brošure, posebno pa skrbi s prirejanjem poučnih tečajev za izobrazbo dobrih zadružnih funkcionarjev. Tako sta se vršila preteklo leto dva tečaja, jeden o poletju od 2.—14. julija v Krakovem, drugi v zimi od 4.—16. decembra v Lvovu. V celem se je udeležilo teh tečajev 35 + 38 funkcionarjev zadrug, ki so dobili po 50 K podpore. Poučevalo se je v knjigovodstvu in poslovanju ter uredbi posojilnic in mlekarn ter ogledalo več posojilnic in mlekarn. Slušatelji so dovršili končni izpit s prav poljnim uspehom.

2. Splošna zveza nemških pridobitnih in gospodarskih zadrug v Avstriji, ki slonijo na načelu samopomoči, na Dunaju.

(Schulze-Delitsch-eva zveza.)

V letopisu zgoraj omenjene zveze najdemo marsikatero zanimive podatke. V splošnem delu je navedeno, da obstoji v Avstriji 7886 posojilnic (1823 z omejeno in 5997 z neomejeno zavezo); izmed teh je 5431, to je 70% vseh posojilnic, Rajfajznovk.

Konsumnih društev je v Avstriji 965; ista le počasi napredujejo, ker se morajo zelo boriti z malimi trgovci in, ker jim tudi oblasti nasprotujejo.

Raznih zadrug je 2832 (2682 z omejeno in 144 z neomejeno zavezo); k tem spadajo surovinske, skladiščne in produktivne zadruge, deloma obrtnega, deloma kmetijskega značaja.

V celem je bilo v l. 1906 v Avstriji 11.683 zadrug in sicer 711 zadrug več kakor v l. 1905.

Splošna zveza nemških pridobitnih in gospodarskih zadrug v Avstriji, ki slonijo na načelu samopomoči, se je ustanovila l. 1872. in je štela koncem julija 1907. 747 zadrug in sicer:

416 posojilnic (248 z omejeno, 168 z neomejeno zavezo);

213 konsumnih društev (195 z omejeno, 18 z neomejeno zavezo);

54 produktivnih zadrug (43 z omejeno, 11 z neomejeno zavezo);

16 stavbenih zadrug;

17 obrtn. surovinskih zadrug;

9 skladiščnih zadrug;

2 mlekarski zadrugi;

20 raznih zadrug.

Zveza ima revizijsko koncesijo, obstoji iz 7 pod-zvez, ima denarno centralo, in sicer delniško družbo »Wiener Gewerbliches Creditinstitut«.

Hranilne vloge 401 posojilnice Schulze-Delitschevke so znašale 307,543.648 K, posojila 351,052.889 K, čisti dobiček 3,468.973 K, deleži 40,543.369 K in rezervni zakladi 18,400.035 K.

196 konsumnih društev je skupilo 37 milijonov 139.710 K ter naredilo čistega dobička 1.908.516 K; deleži znašajo 2.437.431 K in rezervni zakladi 2,084.543 K.

Tudi ostale vrste zadrug dobro uspevajo.

L. 1898. so ustanovile pruske kmetijske zbornice v Berlinu centralo za razpečavanje živine.

1. Naloge te centrale so:

a) opazovanje in nadziranje vse trgovine z živino ter ustanovitev uredb na temelju samopomoči v svrhu nakupa, prodaje in določevanja cen,

b) opazovanje vseh dogodkov inozemske trgovine z živino in mesom, vzlasti delovanje za odpravo raznih nedostatkov, ki škodujejo kmetijstvu v Nemčiji.

2. Ta centrala skrbi za ustanovitev zadrug z omejeno zavezo za razpečavanje živine s sedežem v Berlinu. Dokler pa ni ta zadruga ustanovljena, sklene centrala z jedno tvrdko v Berlinu pogodbo, na podlagi katere ista živino, katero ji odda centrala, pod njenim nadzorstvom prodaja.

Namen zadrug za razpečavanje živine, katero je centrala kmalu ustanovila, je:

a) razpečavanje živine in produktov živine zadrugnikov potom skupne prodaje in izvrševanje trgovskih in komisijskih poslov,

b) posredovanje nakupa in prodaje pitane živine, živine za pleme itd.,

c) zgradba in vzdrževanje sejmišča z vsemi potrebnimi poslopi za nepitano živino.

Centrala je podrejena kuratoriju, obstoječemu iz 5 mož, katere volijo predsedniki udeleženi kmetijskih zbornic. Stroške centrale pokrivajo omenjene kmetijske zbornice.

Centrala, kakor tudi zadruga, imata natanko določen delokrog.

Vsa teoretična vprašanja, kakor tudi vsa dela, s katerimi se vpliva na zakonodajstvo, spadajo v delokrog centrale. Centrala torej vpliva

na ugodno rešitev zavarovanja klavne živine, na primerno zakonodajstvo z ozirom na kužne bolezni, na uredbo klavnic, pregledovanje mesa itd. ter daje tozadevna pojasnila in predloge merodajnim činiteljem. Centrala izdeluje natanko statistiko cen živine in mesa v Nemčiji in inozemstvu ter izdaje vsak teden poročilo, v katerem natanko razpravlja o vseh teh in drugih važnih vprašanjih.

Ud te zadruga, ki je postala osrednja zadruga za razpečavanje živine, lahko postane posameznik, kakor tudi zadruga. Deležnina znaša 100 mark, jamstvo dvakratni znesek deleža. Poslovnik vsebuje vsa važna določila glede razpečavanja živine na berlinskem trgu in drugih trgih, glede pošiljanja, prevzemanja živine itd.

Sejmišče je največje v celi Nemčiji, zavzema nič manj kakor 25'53 ha, odgovarja popolnoma vsem predpisom veterinarne policije in ima 5 oddelkov: za govejo živino, konje, svinje, ovce in gosi. Na sejmišču so stalno nastavljeni 4 živinozdravniki, ki skrbno preiskujejo vso na sejmišče došlo živino.

Za živino, ki je okužena, oz. sumljiva, je poseben oddelek. Na sejmišču se nahajajo pisarne komisijonarjev, kolodvor in pošta in se po dnevu in ponoči živina vklada in izklada. Vse stroške pokriva uprava sejmišča, katera pa pobira nizko štantnino od živine. Sejmi za govejo živino in ovce se vrše vsak teden dvakrat, sejmi za konje enkrat v mesecu, sejmi za svinje enkrat v tednu, za gosi v času od junija do decembra pa vsak teden enkrat in sicer pride vsak teden okrog 125.000 konj, ponajveč iz Rusije, na trg.

Uzorna uredba tega sejmišča, katero se smatra za najuzornejše sejmišče v celi Evropi, je vzrok, da se istega poslužujejo ne le kmetovalci in zadruga, ampak tudi v veliki meri trgovci za živino.

Osrednja zadruga pa ima razun tega v vsek večjih mestih nastavljene komisijonarje, ki preskrbujejo prodajo živine po določilih osrednje zadruge za razpečavanje živine.

Iz navedenega je razvidno, da se v Nemčiji že v veliki meri vrši prodaja živine z izključenjem prekupcev naravnost na velikih trgih. Lepi uspehi pri prodaji in velika korist te prodaje za kmetovalce so napotili avstrijske zadrugarje, da so tudi ti začeli to vprašanje proučevati. Že l. 1904 se je začela »Splošna zveza kmet. zadrug« na Dunaju za združno razpečavanje živine zanimati, zbiralo se je tozadevno gradivo, pisalo v časnikih in opozarjalo na tako organizacijo, vendar do ustanovitve iste ni prišlo, ker je koncem leta 1904 in v naslednjem letu vse moči izčrpalo delo za olajšanje bede, ki je nastala vsled suše in drugih

vremenskih nezgod. Še le l. 1906. je »Splošna Zveza«, ker je znatno poskočila cena mesa in se je trdilo, da je baje pomanjkanje živine temu krivo, izjavila, da je združna organizacija razpečavanja živine potrebna v ta namen, da se prekupna trgovina po možnosti omeji, da se z sigurno redno preskrbovauje mestnih tržišč s klavno živino in da se doseže primerna, stroškom produkcije odgovarjajoča, od slučajnostih in spekulacije neodvisna cena. V to svrhu se naj ustanove v celi državi krajevne zadruga za razpečavanje živine, ako te naloge ne vrše že druge obstoječe kmetijske organizacije na Dunaju ter v drugih mestih pa centrale za razpečavanje živine.

Dne 11. junija t. l. se je po vzorcu slične organizacije v Hamburgu ustanovila na Dunaju centrala za razpečavanje živine, katera začne s 1. oktobrom t. l. delovati. Ta centrala tvori pododdelek »Splošne Zveze« in ima namen kmetovalcem in njihovim organizacijam z izključenjem prekupcev pomagati pri prodaji klavne živine na Dunaju. Centrala ne kupuje in ne prodaja, ampak povzroča po svojih organih, da se živina, ki se nji pošlje, kolikor mogoče ugodno proda; nadzoruje prodajo, zaračuna skupiček pošiljateljem ter jim ga dopošlje. Centrala ne išče nobenih gmotnih koristij za sebe. V začetku posreduje le prodajo klavne živine in sicer goveje živine, ovc, svinj in telet, pozneje bo pa tudi razširila svoj delokrog na prodajo plemenske in vozne živine. Centrale se lahko poslužujejo posamezniki ali pa kmetijske organizacije, ki morajo živino priglasiti in potem na podlagi od centrale naznanjenih določb na Dunaj poslati. V vseh deželah in okrajih se nastavijo izvedenci kot zaupni možje, kateri posredujejo med centralo in kmetijskim prebivalstvom. Iste imenuje na predlog združnih zvez in kmet. družb odbor centrale. S tem, da je splošna zveza ustanovila centralo za razpečavanje živine, je omogočeno vsakemu kmetovalcu brez posredovanja prekupcev naravnost živino prodajati. Centrala bo pa tudi skrbela za redno preskrbovanje mestnih tržišč za živino, s čemur bo delovala proti pogostim, velikim izpremembam cen ter povzročila, da bodo cene za živino, kolikor mogoče, stalne.

Tudi mi Slovenci, ki smo izročeni, kar se tiče prodaje živine, na milost in nemilost raznim mešetarjem in prekupcem, moramo stremiti za tem, da postanemo deležni dobrot združne prodaje živine. Merodajni krogi naj razmišljajo o ustanovitvi zadrug za razpečavanje živine, v prvi vrsti svinj in telet, za posamezne okraje!

Književnost.

Knjigo «Slovenski posojilničar», spisal Ivan Lapajne, meščanske šole ravnatelj v Krškem, priporočamo v nakup vsem združenim in združenim ter vsem onim posameznikom in korporacijam, ki se za združništvo zanimajo. Založnik nam naznanja, da je seglo dokaj veliko število naročnikov po tem navodilu, za kar se istim toplo zahvaljuje. Ima pa še polovico vse zaloge, katero čitateljem našega lista priporoča v nakup. Cena trdo in lično vezanemu iztisu je 3 K, mehko vezanemu 2 K 40 v in broširanemu iztisu 2 K. Naroči se naravnost pri pisatelju in založniku v Krškem, ali pa v knjigarnah. Zadrugarji in združni prijatelji, podpirajte združno literaturo.

«Slovenski posojilničar». Drugi, popravljeni in pomnoženi natis. «Navod o snovanju in poslovanju slovenskih posojilnic». Spisal in založil Ivan Lapajne, šolski ravnatelj v pokoju v Krškem. Tiskala »Združna tiskarna« v Krškem. 221 + XVI strani v navadni osmerki. Cena: 3 K trdo in lično vezani, 2 K 40 h mehko vezani in 2 K brošurani iztis. Naročnino sprejema pisatelj. Slovenske posojilnice rastejo kakor gobe po dežju. Pred 30 leti jih ni bilo 30, a zdaj jih bode kmalu blizu 300; kajti obveljalo je že skoro tudi na Slovenskem Raiffeisenovo načelo, po katerem ne bi smela biti nobena župnija brez posojilnice. Da pa ti zavodi dobro uspevajo, morajo imeti potrebnih navodil, po katerih se jim je ravnati. To je stari posojilničar g. Lapajne izprevidel že pred 12 leti, ko jih je bilo na Slovenskem komaj 100. Zato je bil izdal že leta 1895 to navodilo v prvem iztisu v 800 izvodih, katere je bil, kakor pravi v predgovoru tega drugega natisa, v teku desetih let, popolnoma razpečal, in to nekoliko za denar, nekoliko za Bog plati. Radi tega in vedno rastočega števila novih posojilnic je bilo treba novega natisa, ki pa je čisto predrugačen, zelo pomnožen in le malo prvemu podoben. Vrhu tega ima svečano obliko, kajti poklonil je ta drugi natis «očetu slovenskih posojilnic», g. Mihi Vošnjaku, ki praznuje letos sedemdesetletnico svojega rojstva in čegar slika in življenjepis krasita knjigo. Knjiga je pisana bolj na podlagi prakse kakor teorije. Ni čuda! G. Lapajne vodi posojilnico v Krškem že 22 let; ustanovil je to in še kakih 30 slovenskih posojilnic; on je v imenu celjske Zdrúžne Zveze revizor teh zavodov, katere je sicer tudi že pred leti, ko ni bilo obligatorične revizije, pregledoval po Kranjskem in Primorskem. Svoje skušnje je pričelval skozi osem let v svojem organu «Slovenska Zdrúžna» in zdaj jih pričbuje zopet v tej knjigi. Knjiga navaja nekatere novosti, ki so dozdej docela manjkale v slovenski združni literaturi. Ona razpravlja n. pr. natančno o vpeljavo praktičnega dospetnika, prinaša nekaj amortizacijskih tabel za hipotekna posojila in skuša pojasniti nekatere dvome o pravilnem knjigovodstvu. Pisatelj je v razpravi o posojilniškem knjigovodstvu prevzel veliko po S. Premruovi knjigi. Na koncu knjige je pisatelj razvrstil zakone in odloke, ki so važni za združništvo. Besedilo teh zakonov je navedeno doslovno po dotičnih številkah državnega zakonika. Zato pač oprostite cenj. čitatelj nekaterim zastarelim in neokretnim izrazom, ki jih tudi pisatelj ni predrugačil.

Konečno naj povemo, da je to prva knjiga, ki se je v Krškem tiskala, a tudi baje zadnja iz peresa tega pisatelja, kakor on sam, ki je že v letih, v šali ali v resnici zatrjuje. Raditega se je vtihotapilo v knjigo, ki je sicer zelo lične oblike, nekaj tiskovnih pomot, katere bode vsak čitatelj že sam popravil.

Še h knjigi «Slovenski posojilničar». Mnogo slovenskih časopisov je bilo tako prijaznih, da so «Slovenskega posojilničarja» več ali manj obširno omenjali, več ali manj pohvalno ocenili. Hvala vsem za to! Tudi «Dom in Svet» je knjigo sicer priporočil. Ker je pa kritik v tem listu rekel, da je v njej «zgodovinski pregled slovenskega posojilništva po manj kljiv in pristranski», in da «ima pisatelj tendenco, zakriti delovanje ljubljanske Zdrúžne Zveze», primoran sem to očitje zavrni. Zgodovinski pregled je dosta obširen, kolikor namreč spada v okvir te knjige, ki nima namena, da bi bila bolj teoretična kakor praktična. Vsaj g. kritik v «D. in Sv.» sam priznava njeno praktičnost. «Pristranost» z ozirom na nazvitek in obstanek ljubljanske Zdrúžne Zveze, katere delovanje prikriti, da bi bil imel namen jaz, ne bi se

mi smelo očitati. Vsaj v zgodovinskem razvitku posameznih združnih zvez sploh nisem pisal, in o celjski le malo, ki je mnogo starejša in zaslužnejša od ljubljanske; kajti vse to spada v najnovejšo dobo in skoro da še ne v «zgodovino». Ko pa na strani 100 navajam združne zveze, ki pridejo na Slovenskem v poštev, imenujem najprvo ljubljansko zvezo. Če bi bil pa hotel govoriti o tem, kako se je ustanovila ljubljanska Zdrúžna Zveza, moral bi bil omenjati stankarskega političnega prepira na Slovenskem, kar je pa boljše, da sem opustil.

J. Lapajne.

Seznam jugoslovanskih zadrug.

ki so bile po izidu novemberske številke »Zdrúge« registrovane v združnih registrih trgovskih sodišč oz. na novo ustanovljene.

Polenšek (Štajarsko, okr. sod. Maribor) Posojilnica za župnijo Polenšak, vpisana zadruga z neomejenim poroštvom.

Dicmo Donje (Dalmacija, okr. sod. Split) Hrvatska Seoska Blagajna za štednjo i zajmove, registrovana zadruga z neograničenim jamstvom.

Borovlje (Koroško, dež. sod. Celovec) Hranilnica in posojilnica v Borovljah, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Dobova (Štajarsko, okr. sod. Celje) Hranilnica in posojilnica v Dobovi, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Sučuraj (Dalmacija, okr. sod. Split) Pučka Blagajna za štednjo i zajmove, zadruga uknjižena na neograničeno jamčenje.

Vače (Kranjsko dež. sod. Ljubljana) Kmečka hranilnica in posojilnica v Vačah, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Bukovica pri Gorici (Primorsko dež. sod. Gorica) Gospodarsko društvo, registrovana zadruga z omejeno zavezo v Bukovici pri Gorici.

Klis (Dalmacija, okr. sod. Split) Pučka Blagajna za štednjo i zajmove, zadruga uknjižena na neograničeno jamčenje.

Gradac (Dalmacija, okr. sod. Split) Pučka Blagajna za štednjo i zajmove, zadruga uknjižena na neograničeno jamčenje.

Kozica (Dalmacija, okr. sod. Split) Hrvatska Pučka Blagajna za štednjo i zajmove u Kozici, registrovana zadruga sa neograničenim jamstvom.

Split (Dalmacija, okr. sod. Split) Pučka Štedionica u Splitu, registrovana zadruga s ograničenim jamstvom.

Tučepi (Dalmacija, okr. sod. Split) Hrvatska Pučka Blagajna za štednjo i zajmove, zadruga uknjižena na neograničeno jamčenje.

Ljubljana (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Mlekarna v Ljubljani, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Kaštel Gomilica (Dalmacija, okr. sod. Split) Gomilična Seoska zajmovna Blagajna, zadruga uknjižena na neograničeno jamčenje.

Vrgovac (Dalmacija, okr. sod. Split) Pučka Blagajna za štednjo i zajmove, zadruga uknjižena na neograničeno jamčenje.

Ljubljana (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Uradniško stavbeno društvo v Ljubljani, registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Polina (Primorsko, dež. sod. Trst) Hranilnica in posojilnica v Polinu, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Zdrúžne in gospodarske vesti.

Revizorje Zdrúžne Zveze v Celju opozarjamo na današnji članek «Knjigovodstveni kurz» ter jih pozivljamo, da se istega sigurno polnoštevilno udeleže. Ob priliki kurza bodo prejeli tudi druga važna naročila. Prijave naj nam pošljejo enako kakor drugi kurzisti, ki se priklasio najkasneje do 15. decembra t. l. ter nam do imenovanega roka sporočijo tudi druge morebitne svoje želje.

Nameščenje kletarskih nadzornikov. C. kr. štajersko namestništvo v Gradcu razpisuje na podlagi vinskega zakona z dne 12. aprila 1907, drž. zak. št. 210,

za Štajarsko, Koroško in Kranjsko dve mesti kletarskih nadzornikov. — Nameščenje bo za sedaj provizorično za eno leto in sicer z dohodki X. plačilnega razreda državnih uradnikov ter s potnim pavšalom po 2500 K.

Kletarski nadzornik mora dobro poznati gori imenovan okoliš in mora biti večš nemškega in slovenskega jezika.

Pravilno kolekovane prošnje morajo biti opremljene s krstnim in domovinskim listom, s šolskimi spričevali ter z izkazi praktičnega delovanja; prošnje so nasloviti na visoko c. kr. poljedelsko ministerstvo, ter so vložiti najkasneje 15. decembra 1907 pri c. kr. namestništvu v Gradcu.

Natančneje določbe razglašene so v uradnem listu «Grazer Zeitung» št. 271 od 24. nov. t. l.

Denarna draginja, ki je nastala v poslednjem času poglavitno zaradi tega, ker vlada v Ameriki kriza in ker so evropske banke zvišale svojo obrestno mero zaradi tega, da se po možnosti zabrani odtok zlata iz evropskega denarnega trga v Ameriko. Posledice se deloma občutijo pri nas na Slovenskem, ker so nekateri denarni zavodi zvišali svojo obrestno mero za naložbe. Naša dolžnost je, da priporočamo svojim članicam največjo opreznost v vsakem oziru, zlasti naj jih ne motijo različne okrožnice raznih nezadružnih denarnih zavodov z lokavimi obljubami nego naj se ravnajo po naših navodilih in povprašujejo za svet vedno pri naši Zvezi, kjer naj naše organizirano zadružništvo centralizuje svoje denarno gibanje.

Zveza mlekarških zadrug se je ustanovila v Ljubljani, tako smo poročali v poslednji številki našega lista, posnevši dotično vest iz strokovnih časopisov.

Sedaj čitamo vnovič, da se je ustanovila v Ljubljani še ena taka organizacija pod drugim imenom «Mlekarska zveza». Babilon nad Babilonom, vse po Kranjsko!

Nas se ni vabilo k ustanavljanju niti prve niti druge zveze, četudi se nam je že pred revizijskim zakonom in zlasti ob uveljavljenju istega priklopilo precejšnje število kranjskih mlekarških zadrug. Nas veseli vsak zdrav napredek v kmetijskem zadružništvu ter take organizacije tembolj z veseljem pozdravimo, ako se iste ne porodijo iz strankarsko političnih nagibov. Opazovali bodemo delovanje obeh mlekarških zvez in potem brez presodkov in sporazumno priporočali ono, katera boče naloge, ki jih stavlja obe, res izvrševala v prid mlekarškega zadružništva.

Vina se je pridelalo letos na Kranjskem na 10.452 ha 380.071 hl, katero je vredno nad 10 milijonov kron. — Največ se ga je pridelalo v črnomeljskem okrajnem glavarstvu, namreč 119.178 hl.

Podraženje živil. Radi podraženja neobhodno potrebnih živil, mineralnega olja in drugih svetil in premoga se upravičeno pritožujejo vsi nepremožni sloji, ki izvršujejo najpotrebnejše delo v industriji, obrti, trgovini in poljedelstvu. Skrajni čas bo, da bo država, dežela in občina skrbela, da se produkcija in prodaja najpotrebnejših živil monopolizira in prevzame v javno gospodarstvo.

Centralna zadružna blagajna. Finančni minister dr. pl. Korytowski je povdarjal v zbornici potrebo ustanovitve centralne zadružne kase, ki bi v marsičem lahko nadomeščevala prepotreben kredit mali obrti in kmetijstvu in bi ne trpela pod pritiskom svetovne denarne krize ter bi bila splošnosti v mnogo večji blagor.

Sprememba v ministerstvu. Na mesto odstopivših ministrov so bili imenovani dne 9. listopada med drugimi dr. Ebenhoch (poljedelski), Peschka in Prašek (ministra rojaka). Nov poljedelski minister je znan odkritosrčen prijatelj zadružništva, kakor sta bila oba njegova prednika. Češki minister rojak Prašek, vodja čeških agrarcev in Peschka, vodja nemških agrarcev bosta gotovo tudi v največji meri zastopala v kronskem svetu interese kmetijstva. Četudi oba vstopita v kabinet kot ministra rojaka. Kot zadružniki pozdravljamo njih vstop v ministerstvo, ker smo prepričani vedno njihove izdatne pomoči.

Pridobinski davek kmetijskih zadrug. C. kr. finančno ministerstvo se je izreklo, da so vse one kmetijske zadruge, na primer mlekarške zadruge, pridobinskega davka proste, če tudi nekako industrijsko v velikem pripravljajo svoje izdelke. Predpogoj je, da se n. pr.

surovo maslo pripravlja le iz mleka lastnih, domačih krav zadružnikov. Če se pri pripravljanju sira in surovega masla rabijo tudi stroji, to se zadugi ne jemlje kmetijskega značaja ter je kot taka pridobitnega davka prosta. Pri tej odločitvi c. kr. finančnega ministerstva se je ob enem ukrenilo, da se v slučajih sporov in tozadavnih pritožb vedno tudi ozira na mnenje in odločbo kmetijske glavne korporacije, kar je gotovo v smislu interesov našega kmetijstva.

Umrl je 15. listopada v Pragi Josip Výborný, revizor centralne zveze čeških kmetijskih zadrug na Češkem.

«Svaz českých Inátu v Čechách, na Moravě a ve Slezsku» se je ustanovil po vzorcu nemških lanorejcev v sudetskih deželah v povzdigo in povspesevanje interesov češke lanoreje.

Projekt agrarne banke. Dolgo časa se že razpravlja o ustanovitvi agrarne banke kot delniške družbe. Prosta agrarna zveza v našem parlamentu se je pred kratkem posvetovala o tem projektu, posvetovanja se je udeležil tudi poljedelski minister. Posebno se je povdarjalo, naj bi bila ta agrarna banka neke vrste centrala za kmetijske skladiščne zadruge in bi naj zadrugam dajala potrebne kapital, da bi te lahko pokupile vse žito dotičnega okoliša. Sredstva, ki so za nakup žita določena, bi se dobila z emisijo zastavnih pisem agrarne banke. Tako bi ta banka regulirala cene žitu, da bi to ohranilo svojo zadostno ceno, da bi pa zopet te cene v slučaju slabe letine preveč ne prekoračilo. Ustanovitev te agrarne banke bo možna le v zvezi z uresničenjem načrta centralne zadružne blagajne.

Ravnatelj kmetijske šole na Grmu je postal g. Viljem Rohrman, ki je bil doslej tam pristav. Dosedanji ravnatelj g. Dolenc je stopil v pokoj. Za pristava je imenovan na tem zavodu g. Rudolf Zdošek, dosedanjji potovalni učitelj za mlekarstvo na Goriškem v Tolminu.

Zavod za vnovčenje živine na Dunaju. S 15. oktobrom je začel delovati na Dunaju zavod za vnovčenje živine, ki ga je osnovala «Splošna zveza kmetijskih zadrug v Avstriji». Sedaj se lahko pošilja živina omenjenemu zavodu, a se mora preje naznaniti, poslati pa se mora na postajo Dunaj - St. Marx državne železnice. Zaklana živina se pošlje pa na končno postajo one proge na Dunaju, po kateri pride pošiljatev. Posamezni kosi živine se naj naslovijo na podružnico omenjenega zavoda na Dunaju (III. okraj, Grossmarkthalle). Pisma in pošne pošiljatev, ki se tičejo pošiljanja oziroma ponudbe klavne in zaklane živine se naj pošiljajo na naslov: zavod za vnovčenje živine na Dunaju, III. okraj, osrednji živinski sejem pri St. Marxu, brzojavna adresa pa je: Viehverwertung Wien. Vsi drugi dopisi pa se pošiljajo naravnost «Splošni zvezi kmetijskih zadrug v Avstriji» na Dunaju, I. okraj, Schauflegasse 6, kjer se dobijo vse potrebne informacije.

Zadružništvo na Ogrskem. Na Ogrskem je bilo koncem leta 1906 1956 posojilnic, ki so vse včlanjene centralni banki v Budimpešti. Skupno število članov znaša 498.479, vlog je bilo 47.176.000 K, rezervni fond znaša 4.241.000 K, celotnega prometa je bilo nad 140 milijonov kron.

Za povzdigo mlekarstva je priredila c. kr. kmetijska družba v prvi polovici listopada petdneven poučni tečaj na Dunaju za kmetijske potovalne učitelje.

Novi ministri: dr. Fiedler, Prašek in Peschka so bili doslej kot poslanci zvesti zagovorniki in pospešitelji zadružnega gospodarskega dela, pričakovati smemo, da bodo na svojih novih mestih delovali za zdrav razvoj te panoge gospodarskega dela.

Umrl je v Dolu pri Hrastniku gosp. Franc Peklar, velezaslužni soustanovitelj in vesčasni načelnik naše članice Hranilnice in posojilnice na Dolu in župan. Bodi blagemu rodoljubu in požrtvovalnemu delavcu na zadružnem polju lahka domača gruda. Vsi zadružniki ga gotovo ohranijo v hvaležnem spominu, kakor tudi mi.

Gledé obdačenja pridobitnih in gospodarskih zadrug je obljubil finančni minister Korytowski, da izdelava v skoro načrt zakona, ki bo upošteval že večkrat izražene želje in pritožbe zadrug, katere hoče tudi postaviti na isto davčno stališče, kakor so društva z omejenjo zavezo.

K zakonu o provenienci hmelja so izdala ministarstva poljedelstva, trgovine in notranjih zadev dodatne izvršilne naredbe, v smislu katerih stopi sedaj tudi naša Savinjska dolina med ozemlja, ki pridelujejo hmelj.

Deželni odbor češki je dovolil obema osrednjima zvezama (češki in nemški) kmetijskih zadrug, da hoče dovoliti iz doneska za podpiranje kmetijskega združništva primerno svoto, da se lahko vršijo poskusni tečaji, ki bi bili namenjeni nadaljni strokovni naobrazbi združniških uradnikov. Deželni odbor češki daje na prosto gospodarskima zvezama, da se odločite in izrazite, ali se naj za sedaj priredijo krajši tečaji za izobrazbo onih uradnikov, ki že delujejo na združnem polju, — to se je zgodilo pri državni zvezi nemških kmetijskih zadrug — ali pa se naj osnujejo daljši poučni tečaji, kjer bi se lahko poučili o vsem potrebnem nekaki pomočniki pri združnem poslovanju, ki bi potem sami lahko postali uradniki.

Ravnatelj «Zveze čeških kmetijskih zadrug» Jan Sedlák pa je zahteval na I. avstrijskem združnem shodu na Dunaju v letu 1906., da se naj najpotrebnejše iz združne stroke poučuje na naših kmetijskih šolah. To je vsekakor upoštevanje vreden nasvet, ki bi mnogo pripomogel k boljšemu umevanju združništva.

Rusinsko združništvo v Galiciji. Tudi med Rusini se je začelo močno gibanje na združnem polju — Pravkar se snuje združna zveza vseh rusinskih zadrug v Galiciji.

Mednarodni kongres združništva. Koncem septembra se je otvoril v Kremeni na Italijanskem VII. mednarodni kongres združništva. To znači zopet lep korak v okrepitevi združne misli, ki se tako plodonosno širi po vsem svetu in ki obeta napredku in realnemu zblizanju narodov v dosego skupnih ciljev najlepše uspehe.

Mednarodna razstava perotnine v Budapešti. Društvo ogrskih perotinarjev priredi od 28. novembra do 1. decembra t. l. mednarodno razstavo perotnine v prostorih industrijske palače, razsojali bodo tudi avstrijski in nemški strokovnjaki.

„Denarna centrala Zadrugne Zveze v Celju“

izkazuje z 29. novembrom 1907 naslednji denarni promet in bilanco:

Stanje deležev koncem leta 1906	K	113.790 [—]
Vplačani deleži	»	4.700 [—]
Skupaj	K	118.490 [—]
Izplačani deleži	»	10 [—]
Stanje deležev	K	118.480 [—]
Stanje pasivnih tekočih računov		
koncem leta 1906	K	1.530.409 ¹⁹
Prejeti pasivni tekoči računi	»	1.954.781 ⁰⁶
Skupaj	K	3.485.190 ²⁵
Vzdignjeni pasivni tekoči računi	»	1.568.721 ⁸⁴
Stanje pasivnih tekočih računov	K	1.916.468 ⁴¹
Stanje aktivnih tekočih računov		
koncem leta 1906	K	1.626.384 ⁷²
Izplačani aktivni tekoči računi	»	1.389.234 ⁵³
Skupaj	K	3.015.619 ²⁵
Vrnjeni aktivni tekoči računi	»	1.201.698 ¹⁹
Stanje aktivnih tekočih računov	K	1.813.921 ⁰⁶
Gotovina, poštna hranilnica in na-		
ložbe	K	123.214 ⁸⁷
Denarni promet je znašal v novembru:		
prejemki	K	6.637.012 ⁸⁵
izdatki	»	6.626.343 ²⁰
Skupni denarni promet toraj v		
novembru (do 29. 11. 1907)	K	13.263.356 ⁰⁵

Priznано najboljšje

sejalnice vnovič zboljššanega sestava „Agrikola“,

jeklene pluge,
brane, valjarje,

kosilnice za travo, deteljo in žita,

obračalnike, stroje za grabljenje sena in žita,

stiskalnice za grozdje in sadje,

hidravlične stiskalnice,

stroje za mečkanje in robkanje grozdja,

☞ mline za sadje, skropilnice ☞

☞ za trte in druge rastline, ☞

stroje za sušenje sadja in sočivja,

vrtilne pumpe za gnojnico,

izdeluje in razpošilja v najnovjših, odlikovanih sestavih

Ustanov. 1872.

PH. MAYFARTH & Co.,

1050 delavcev.

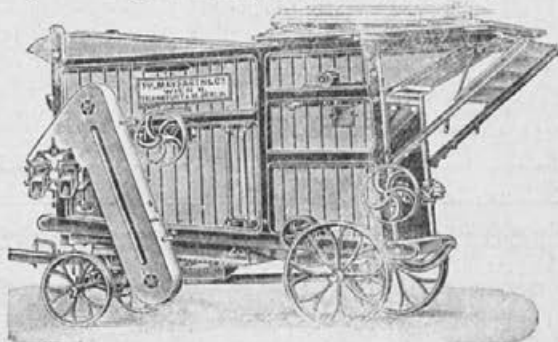
tvornice kmetijskih strojev, livarne in parne fužine **DUNAJ 2/I, Taborstrasse št. 71.**

Odlikovan z nad 500 zlatimi, srebrnimi kolajnami i. t. d.

Obširni ceniki s podobami brezplačno.

Zastopniki in preprodajalci se iščejo.

mlatilnice s patentovanimi tečaji, prirejenimi za kolobarno mazanje (Rollenschmierlager), ročne, na vitel in motorne,

vitlje za vprežno živino,

stroje za snaženje žita, trijerje, stroje za robkanje koruze,

stroje za rezanico s patentovanimi tečaji, prirejenimi za kolobarno mazanje, da jih je možno goniti povsem lagotno.

stroje za parjenje krme, peči za štedilne kotle in vse druge kmetijske stroje

Zvezna tiskarna v Celju ▲ Schillerjeva cesta št. 3

izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela od navadne do najmodernejše oblike. Ker je bogato založena z najnovejšimi okraski ter opremljena z motornim, oziroma električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v kratkem času okusno, točno in ceno.

VSE PO KONKURENČNIH CENAH!

ZVEZNA TRGOVINA, Celje, Rotovška ul. 2

priporoča sl. posojilnicam, hranilnicam in zadrugam založne tiskovine po znižanih cenah:

Obrazec	100 pol oziroma komadov	K	100 pol oziroma komadov	K
A. Blagajniški dnevnik	kolek	5'—	Opravitni zapisnik	5'—
B. Konto za posojila		7'20	Menice, slovenske	4'—
C. Konto za hranilne vloge	kolek	7'20	Skadenena knjiga za menice	5'—
D. Konto za zadrugne deleže		5'—	Konto hiš	5'—
E. Razdelnik izdatkov		6'40	Zemljeknjižna prošnja	5'—
F. Razdelnik prejemkov		6'40	Rubron za zemljeknjižne prošnje	4'—
G. Imenik družstvenikov (register)		6'40	Obrazec U. Pristopni list	6'40
H. Denarni listek		1'—	V. Izkaz za rentni davek	4'—
I. Listek vzdignjenih hranilnih vlog		1'—	Fascikelni za dolžna pisma	1 par —'90
K. Referatna pola za dolžnike		1'20	" " pristopne liste	1 " —'60
L. Poročevalna pola za dolžnike		5'—	" " menice	1 " —'60
M. Opomin ostalih obresti		1'—	Knjiga za naložen denar št. 600 K/70	kolek 2'40
N. Računski listek za posojila		1'—	" " izposojila št. 600 K/70	kolek 2'40
O. Konto hranilne vloge		7'—	" " inventar št. 600 K/70	2'40
P. Konto deleži in dividenda	za sklepanje računov	7'—	Imenik (index) vlagateljev 195/5 48	1'20
R. Konto posojila		7'—	" " zadrugnikov in dolžnikov 195/5 48	1'20
S. Izkaz o neposrednih pristojbinah		4'—	Zapisnik za sklepe načelstva 400 K/100	2'70
T. Računski zaključek		7'—	" " obnena zborna 400 K/70	2'80
Dolžno pismo		6'—	Ovitki za obrazce O., P., R., po 100 pol po	6'—
Navodilo kako sestavljati letne račune	komad	—30		

VEZANJE VSEH KNJIG SE PRESKRBI V LASTNI KNJIGOVEZNICI SOLIDNO IN CENO.

Zvezna knjigoveznica, Celje

Schillerjeva cesta šte. 3

se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča dela, kakor: vezanje zapisnikov, raznih liturgičnih in drugih knjig, molitvenikov, izdelovanje map, fascikljev itd. Sprejemajo se tudi vsakovrstna galanterijska dela. Izvršuje vse ceno, hitro in solidno.

Prodajalni urad hišnih hranilnih nabiralnikov

(Heimsparkassen-Verkaufsbureau.)

Telefon 13.340

r. z. z om. z.

Telefon 13.340.

DUNAJ, I., Stadiongasse 6.

Mi oferiramo sledeče vzorce:

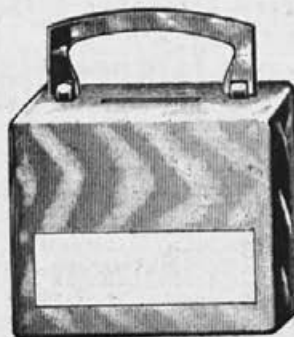
Burns-ov nabiralnik, izdelek Weitz: ovalen, bakreno oksidiran, 8 cm visok, 10 cm dolg, 6 cm širok, zapah s pastjo.

Cloeter-jev nabiralnik, vzorec št. 3: štirioglat bakreno oksidovan, 7 cm visok, 10 $\frac{1}{2}$ cm dolg, 5 cm širok, zapah z premičnim tulcem.

Selfmen-ov nabiralnik, ovalen, bakreno oksidovan, 8 cm visok, 10 cm dolg, 6 cm širok, zapah s pastjo,

Stegmann-ov nabiralnik. (Budjevice): štirioglat, bakreno oksidovan, 8 cm visok, 10 cm dolg, 6 cm širok, zapah z jezički.

Na sprednji strani nahaja se tablica, v katero se vtisne ime denarnega zavoda in tekoča številka. Cena vsakemu vzorcu je K 6.— vštveši napis in oмот z železniške postaje Dunaj, pri vzorcu Stegmann z železniške postaje Budjevice.

Dr. E. Volčič, Novo mesto (Rudolfovo, Kranjsko)

je uredil in izdal:

1. „Civilnopravdni red in sodni pravilnik“ z drugimi civilno-pravdnimi zakoni. — Knjiga je popoln zbornik pravil označene vrste; koncem tvarine je obširno stvarno kazalo v slovenskem in hrvaškem jeziku. Obseg XII in 909 strani; cena vezani knjigi 8 kron, poštnina 55 vin.
2. „Odvetniška tarifa“, določila o slovenskem in hrvaškem jeziku pred sodišči, sodne pristojbine. Obseg 75 strani (20 tabel); cena 1 K 80 v.

Knjigi se dobivata pri dr.-ju Volčiču in pri knjigotržcih.

Klajno apno,

katero se je skoz
14 let izborna ob-
neslo, se dobiva
najbolj po ceni pri

Mih. Barthel & Comp.
Dunaj X/3. Siccardsburggasse 44.

Popis in ceniki zastoj
Dopisuje se v slovenskem jeziku.

! Varne pred ognjem in vlomom !

Blagajnice

prodaja v vseh velikostih, najboljše izdelane, firma ki obstoji že nad 30 let

S. BERGER

DUNAJ, I. Wipplingerstrasse 29.

Vzorci so v rabi in se lahko ogledajo

pri „Zadružni Zvezi v Celju“ in pri mnogih drugih posojilnicah in hranilnicah v vseh slovenskih pokrajinah.

ÚSTŘEDNÍ BANKA ČESKÝCH SPOŘITELEN (Osrednja banka čeških hranilnic)

PODRUŽNICA V BRNU
Ferdinandova ulica 29.

Centrala v Pragi

PODRUŽNICA V TRSTU
Piazza del Pontarosso 3.

PODRUŽNICA V LVOVU
ulica Karola Ludvika b. 33.

I. Ovocna ulica 15.

PODRUŽNICA NA DUNAJU
I. Wipplingerstrasse 22.

Izvršuje vsakovrstne bančne transakcije: Tekoče račune. Uloge. Vrednostne papirje. Eskomptuje menice denarnih zavodov. Občinska, komunalna in okrajna posojila. Valute, devize, inkaso in izplačila. Financiranje gradenj javnih korporacij.

Izdaja in prodaja 4% bančne zadolžnice, katere se zamorejo uporabljati glasom zakona za nalaganje denarja sirot, dalje kot fondi, kavcije itd.

ODDELEK za VADIJE in KAVCIJE.

Natančneje pojasnila daje ravnateljstvo.

10-3

Franc Nechvíle

tovarna vinogradniškega orodja, strojev za kletarstvo in kovinskih izdelkov

na Dunaju V/1, Margaretenstrasse 98/II.

Ustanovljeno 1882. Telefona št. 1556. Brzjavi: Nechvile Telefon,

izdeluje:

Sadne in vinske stiskalnice, sadne mline.

Stroje in priprave za uporablanje sadja.

Brizgalnice za sadno drevje, vozne in samotvorne, za male in velike obrate.

Priprave za namazanje in desinficiranje «Unicum», za pobeljenje sadnega drevja z apnom, nadalje za beljenje pročelij, kletarstev, hlevov itd.

Peronospora-brizgalnice patent »Austria«, sestav c. kr. kmetijske družbe na Dunaju.

Razprašilnike za žveplo «Vindobona».

«Kober», patent. priprave za vbrizganje ogljikovega sulfida, največji patentovan sestav s kontrol. pripravo.

Vinske sesalne in vse kletarske potrebščine.

Glogowski & Co.

Radetzkystrasse 5 ☞ Gradec ☞ Radetzkystrasse 5

Edina prodaja

Remington-pisalnih strojev

Največji zavod te vrste. Svetovna znamka.

Podružnice in prodajalnice v 42 mestih.

Centrala za Avstrijo na Dunaju, I. Franz-Josefs-Kai 15 in 17.

Najnovejši vzorci: _____

ILION, model št. IX,

10-2

REMINGTON-BILLING stroji,

SPECIJALNI TABULATOR stroji s pripravo za pisavo različne barve.

Posebni stroji za vsak namen in za vsako stroko.

Specijalni katalogi zastonj in poštnine prosto.

„Južnoštajarska hranilnica v Celju“, Δ Narodni dom $\text{\textcircled{2}}$

za katero jamčijo okraji: **Gornjigrad, Sevnica, Šoštanj, Šmarje pri Jelšah, Vransko** za popolno varnost vlog in za njihovo, po pravilih določeno obrestovanje do neomejene visokosti, ima sedaj hranilnih vlog **4,000.000 kron.**

Hranilnica posluje s strankami vsak **torek in petek** dopoldne, za druga opravila pa je urad odprt **vsak dan** ob navadnih uradnih urah. **Hranilne vloge** obrestuje **po 4 odstotke** in pripisuje obresti polletno h kapitalu ter plačuje hranilnica **rentni davek sama** in ga ne odtegne vlagateljem, tako, da dobe isti popolnoma **nad 4 odstotke obresti.**

Izposojuje pa na zemljiško varnost **po 5 odstotkov**, občinam in korporacijam navedenih petih okrajev **po 4 tri četrt in pol odstotkov obresti.**

POSOSIJILNICA V CELJU

„NARODNI DOM“ Δ v lastni hiši.

Posojilnica v Celju, ki je bila leta 1881 z neomejeno zavezo ustanovljena, šteje sedaj nad 4200 zadrušnikov, kateri imajo vsega nad **88.000** kron vplačanih deležev ter ima sedaj nad 6 in pol milijona kron hranilnih vlog in nad **332.000 K** rezervnega zaklada.

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni član zadruge ter jih obrestuje po 4 in en četrt odstotkov; posojilnica plačuje **rentni davek** sama, ne da bi ga odtegnila vlagateljem. Posojila daje na osobni ali hipotekarni kredit proti **5 in pol odstotnemu** in **5 odstotnemu** obrestovanju.

Posojilnica v Celju uraduje vsak dan dopoldne od 9. do 12. ure, izvemši nedelje in praznike.

Našim članicam!

V proslavo 70letnice očeta slovenskega združništva g. Mihaela Vošnjaka je založila goriška tiskarna A. Gabršček najnovejšo slavljenčevo sliko, ki je zares krasno izvedena in je v okras vsaki pisarni. Slika je izdelana v fotogravuri, vdelana v soliden in krasen okvir s šipo ter stane z zabojčkom vred le 16 K. Sliko si je naročilo doslej šele 51 naših članic, dolžnost pietete naših članic zahteva, da si jo naroče tudi ostale, ki se še doslej niso zglasile.

Zadružna Zveza.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Podružnica v Celovcu. Delniška glavnica 2.000.000 K. Rezervni zaklad 250.000 K. Podružnica v Spljetu.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obilgacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu zrebanju.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje

vojaške ženitninske kavicije.

Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Denarne vloge sprejema

po 4 in pol odstotkov

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.

Delniška družba „Alfa Separator“

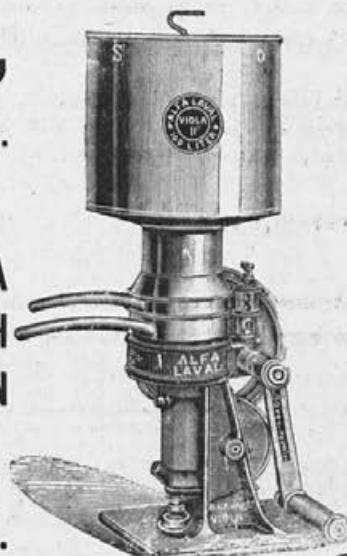
DUNAJ, XII/3,

Wienerbergstrasse št. 31.

**NAJVEČJA SPECIJALNA
TOVARNA MLEKARSKIH
PRIPRAV, STROJEV IN
== POSODE. ==**

Popolne oprave mlekarn.

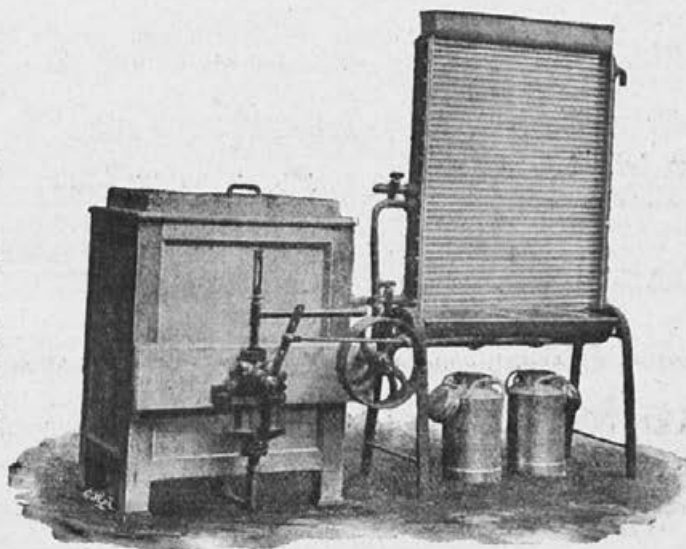
Originalni Alfa-Laval-posnemalniki model 1906

so višek-popolnosti glede ostrega posnemanja in trpežnosti! Ne dajte se premotiti po navidežno ugodnih ponudbah od drugih strani, glasečih se na posnetke, in četudi so našopirjene z zapeljivim dostavkom: «sistem Alfa», temveč zahtevajte vselej izrecno le naše dosedaj neprekošene

ORIGINALNE Alfa-Laval-posnemalnice!

Hladilne naprave za nizko ohlajenje mleka po patentu Isselhard. Mleko se z lahkoto zamore ohladiti na $+1 - 2^{\circ} \text{C}$.

Zmerna cena. Soliden izdelek. Obilo priznanih spričeval.

Transportni vrči Alfa iz posebno močne jeklene pločevine, trikrat pocinjemi. Največja trpežnost. Najvišja odpornost! Poprave in novopocinjene točno in po najnižji ceni.

Zahtevajte cenik zastonj in poštne prosto.

~~~~~
Dopisovanje v slovenskem jeziku.

Zadružna Zveza v Celju,

registrovana zadruga z omejeno zavezo

razteza svoj delokrog po Štajarskem, Kranjskem, Koroškem, Primorskem in v Dalmaciji ter ima namen, pospeševati razvoj zadružnega delovanja v obče ter zastopati koristi svojih članov v vsakem oziru.

Zadružna Zveza v Celju sprejema za člane vse pridobitne in gospodarske zadrug in društva kakoršnekoli vrste kakor: hranilnice in posojilnice, mlekarske in sirarske, kmetijske, konzumne in produktivne zadrug i. t. d.

Zadružna Zveza v Celju snuje in pospešuje poglavitno **slovenske kmečke Raiffeisenske** posojilnice ter kmetijske, mlekarske in druge gospodarske zadrug.

Revizijsko koncesijo t. j. pravico izvrševati obligatorično revizijo zadrug in društev po določilih zakona od 10. junija 1903, drž. zak. štev. 133 je podelilo visoko c. kr. ministrstvo za notranje stvari Zadružni Zvezi v Celju z ukazom od 22. marca 1906 št. 743 ter izvršuje ista revizije po svojih strokovnjakih.

Denarna Centrala Zadružne Zveze v Celju je urejena vsem novodobnim potrebam primerno ter oskrbuje denarno spopravnost med svojimi članicami.

Denarna Centrala sprejemlje denar na obrestovanje v tekočem računu ali kot hranilne vloge, katere obrestuje po najvišji mogoči obrestni meri in jih izplačuje na zahtevanje poštnoobratno. Rentni davek plačuje Zadružna Zveza sama.

Denarna Centrala dovoljuje in izplačuje zadrugam kredit v tekočem računu ali kot naložbe po kar najbolj mogoči nizki obrestni meri in kar najhitreje.

Denarna Centrala je imela prometa leta 1906 približno okroglo **15 milijonov kron** ter je ista velika dobrota za vse članice.

Vse zadrug Zadružne Zveze v Celju so imele v letu 1906:

denarnega prometa	K 236.848.258'92
čistega dobička	507.922'94
rezervnih zakladov	3.672.985'25
skupnega lastnega imetja	5.541.905'98
ter vseh aktiv (premoženja) skupaj	100.572.031'71

Zadružna Zveza v Celju je član Splošne Zveze kmetijskih zadrug avstrijskih na Dunaju, ki izvršuje pri istej tudi obligatorično revizijo.

Zadružna Zveza v Celju je imela koncem leta 1906 učlanjenih okroglo 170 zadrug.

Zadružna Zveza v Celju je naslednica poprejšnjega društva Zveza slov. posojilnic, ki je bila osnovana leta 1882—1883. Delovanje teh korporacij in njenih funkcionarjev traja toraj že 25 let in je to najstarejša Zveza na Slovenskem in na slovanskem jugu sploh.